

Īsziņas

Skolotāji tiksies konferencē

30.augustā Balvu Kultūras un atpūtas centrā pulcēsies Balvu, Baltinavas un Rugāju novadu izglītības darbinieki, lai ikgadējā konferencē pārrunātu izglītības aktualitātes. Šajā pat dienā izglītības darbinieku konference notiks arī Viļakā.

Vai skolā jāiet no šiem gadiem?

Vakar, 22.augustā, izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis paziņoja, ka 2018./2019.mācību gadā bērniem uz skolu varētu būt jādodas jau no sešu gadu vecuma. Padomes sēdē izskanēja bažas par to, ka visi bērni sešu gadu vecumā nebūs spējīgi sākt skolas gaitas. "Mums nekad nebūs situācija, kad visi būs gatavi skolas gaitas sākt vienā laikā," uzsvēra politiķis.

Apsēkos lauku saimniecības

Centrālā statistikas pārvalde vakar, 22.augustā, uzsāka 2016.gada lauku saimniecību struktūras apsekojuma datu vākšanu. Šādu apsekojumu reizi trīs gados veic visās Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomiskās zonas valstīs, tostarp Latvijā. Pirmos provizoriskos rezultātus paredzēts publicēt nākamā gada aprīlī. Apsekojumā paredzēts iegūt informāciju par zemes izmantošanu, sējumu un stādījumu struktūru, cūku un mājputnu skaitu, saimniecības tehnisko aprīkojumu, nodarbinātajiem lauksaimniecībā, saimnieciskās darbības aktivitātēm un par vairākiem agro-vidi raksturojošiem rādītājiem. Datus trīs nedēļas varēs iesniegt elektroniski CSP Elektroniskajā datu vākšanas sistēmā līdz 11. septembrim. No 26. septembra līdz 16. decembrim Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra intervētāji klātienē apsekos saimniecības, no kurām nebūs saņemta informācija elektroniski, bet CSP intervētāji veiks telefonintervijas.

Prezentēs disku

Sestdien Bērzkalnes un Briežuciema pagastos valdīs sportiskas aktivitātes, jo tur notiks Sporta svētki. Zīmīgi, ka Briežuciemā prezentēs arī Jura Ostrovska un grupas "Dvinskas muzikanti" disku "Dzimtā zeme". Neizpaliks arī koncerts.

'Stop' kadrs. Balvu novada svētkos "Soli pa solim ar kino!" neizpalika dažādi kadri, tā teikt, dažādām gaumēm.

Kino ziemeļlatgalešu gaumē

Edgars Gabranovs

Atklājot Balvu novada svētku lielkoncertu, izskanēja doma, ka mēs paši esam savas dzīves režisori un aktieri. Un patiesi – sestdien novada ļaudis un ciemiņi apliecināja, ka ejam kopoli...

Novada svētki sākās ar dievkalpojumu Balvu Romas katoļu baznīcā, kur prāvests Mārtiņš Klušs vēlēja, lai ikvienu pavada Dieva žēlastība un svētība: "Kalpojot Dievam, mēs katrs spējam sevi ne tikai audzināt, bet arī pilnveidot gan garīgi, gan arī laicīgai dzīvei." Kubulu pagasta pārvaldnieks Artūrs Luksts pēc graciozās pagastu pārvaldnieku piepeldēšanas ar postu "Vilnītis" pie Balvu parka pieļāva, ka novada vadītājs ar Pēteri tur augšā sazinās: "Laiks ir kolosāls, un tas nozīmē veiksmi uz 50%. Savukārt, kādi būs otrie 50%, atkarīgs no mums. Nešaubos, ka viss izdosies!" Arī Balvu novada vadītājs Andris Kazinovskis atzina, ka Dieviņš patiesi par mums ir parūpējies, dāvājot saulainu dienu: "Šķiet, svētkus vajadzēja svinēt nedaudz agrāk, piemēram, jūlijā, tad zemnieki ražu varētu veiksmīgāk novākt."

Jāpiebilst, ka šī gada vasara raizes sagādā ne tikai Ziemeļlatgalē, bet arī kaimiņvalstīs. Lietuvas delegācijas vadītājs Daiņus Bardauskas zināja teikt, ka viņa valstī raža novākta uz 30-40%. "Novēlu Jūsu novadam attīstību, lai visiem ir jumts virs galvas," viņš piebilda. Arī Baltkrievijas delegācijas pārstāvis Francs Gigola atklāja, ka viņa valstī ražas novākšanas darbi veikti uz 50%. Viņš neslēpa, ka ir patīkami pārsteigts par redzēto Balvos: "Novads ir jauks un sakopts. Lai Jums laba veselība!"

Viļakas novada domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs ar kundzi Žannu lielkoncertu vēroja no krietna attāluma. Taujāti, kāpēc maskējas, Sergejs atzina, ka ir ļoti pateicīgs balveniešiem, jo viņi neliek strādāt, teikt uzrunas utt. "Kas īpašs ir Balvu novada svētkos? Manuprāt, tā ir kopības sajūta. Jūs dzīvojat vienā kopienā, neatkarīgi no tā, vai tā ir pilsēta, vai lauki. Tā tik turpināt!" viņš vēlēja. Provocēts, vai nav guvis kādu ideju, ko varētu realizēt Viļakas novada svētkos, S.Maksimovs atjokoja, ka priekšniekiem ir daudz palīgu...

*Turpinājums 7.-8.lpp.

Nākamajā adugunī

● **Ierodas Latviešu folkloras krātuves darbinieki**
Ekspedīcijā Ziemeļlatgalē

● **Mirkļis no dzīves**
Fotoamatieru stāsti Rugājos

Aktivitātes pensionātā.

5.lpp.

Tilžā ciemojas amerikāņi.

6.lpp.

Līdz LATVIJAS simtgadei
819 dienas!

Kur bērnam labāk augt – bērnudārzā vai mājās?

Viedokļi

Lēmumu var pieņemt arī ģimenes apspriedē

ZANE AVOTIŅA, psiholoģe

atrodot labu vietu, kur strādā sirdsgudras audzinātājas, bērns iemācīsies socializēties, kļūs patstāvīgāks, iegūs pašapziņu un citas iemaņas, kas viņam pēc tam palīdzēs vieglāk iejusties skolā. Vecāki atceras, kā paši jutušies dārziņā. Kādam tas bijis liels prieks, jo tur bija draugi, pirmā simpātija, ik dienu notika visādi *pigori*, darīja arī blēņas. Ir arī cits vecāku viedoklis, kuri uzskata, ka tradicionālais pirmsskolas izglītības modelis agrā vecumā var mazināt bērna individuālās, radošās izpausmes. Nepatik, ka mazu bērnu pakļauj striktam režīmam, labāk ir sajūt individuālās vēlmes nepiespiestā gaisotnē, tādēļ priekšroka būtu dodama mājapmācībai.

Uzskatu, ka ir vairāki ieguvumi gan bērnudārzā, gan arī mājapmācībai. Izvēle atkarīga no mazā personības, individuālajām īpatnībām un arī emocionālās brieduma pakāpes. Tādēļ vienam bērnudārzā būs piemērotāka vieta pašrealizācijai, citam vajadzīgas mājas un drošības izjūta, ko sniedz vecāki.

Kādas ir dārziņa priekšrocības, ko iegūs jūsu bērns, to apmeklējot? Draudzība. Bērnudārzā ir laba vieta, kur iegūt pirmos draugus, iemācīties dalīties, dot, sarunāties un tamlīdzīgi. Jo īpaši svarīgi tas ir bērniem, kuri ģimenē aug vieni, kuriem nav brāļu vai māsu un ikdienā viņi nesatiekas ar vienaudžiem. Par

otru ieguvumu nosauktu laika plānošanu. Bērnudārzā ir noteikts dienas režīms: brokastis, pusdienas, diendusa, launags, ritmika vai dziedāšana. Tas ļauj mazajam saprast, ka pastāv zināma kārtība un arī turpmākajā dzīvē būs jāreķinās ar citiem un jāplāno laiks. Trešais – izvēles iespējas. Dārziņš, atkarībā no iespējām, piedāvā virkni interešu: vingrošanu, dziedāšanu, mākslas meistarklases, teātri, keramikas nodarbības, arī baseina stundas un vēl vairākas aktivitātes. Mazais šajā situācijā mācās izvēlēties, kas viņam patīk vairāk vai mazāk. Viņš praktizē attīstīt to, kas pašam padodas labāk un arī vairāk patīk. Par vēl vienu ieguvumu uzskatu arī pašaušanas. Mūsdienu bērnudārzos pielieto izstrādātas, audzinātājam pieejamas un pasaulē pārbaudītas metodikas. Vecāki un bērns var justies droši, – ja viena metode nestrādās, audzinātājas izvēlēsies citu.

Protams, arī bērna audzināšanai mājās ir priekšrocības un ieguvumi. Kā pirmo uzsvēšu individualitāti. Lai arī audzinātājas pievērs uzmanību katram bērnam, pilnvērtīgi to nevar izdarīt, ja grupiņās mēdz būt vairāk par 10 bērniem. Skaidrs, ka nedalītu, personīgu pieeju bērns var saņemt tikai mājās, kur viņam ir sava gulta, galds, rotaļlietas... te var labāk īstenot arī bērna vēlmes un sapņus, jo

nav jāreķinās ar citiem bērniem vai jāierobežo laiks. Par ieguvumu nosauktu arī – nost ar rāmjiem! Tiem, kuri nevar iekļauties režīmā, mājas ir piemērotākas nekā dārziņš. Taču nevajag satraukties, ka jūsu bērns, salīdzinot ar citiem, ir grūtāk savaldāms diendusai vai maltītei vienā un tajā pašā dienas laikā. Mazajam augot, situācija var mainīties – skolas gados viņš visticamāk viegli un ātri iekļausies kopējā ritmā.

Ko darīt vecākiem, kuri šaubās par izvēli? Acīmredzot jāpieņem lēmums kopā ar bērnu, zinot viņa vēlmes un vajadzības. Ne vienmēr vecāku pašu pieredzei jābūt noteicošai, lēmumu – atstāt mājās vai vest bērnu uz dārziņu – var pieņemt arī kopējā ģimenes apspriedē.

Gandrīz vai katra otrā mamma ir dzirdējusi savu bērnu sakām, ka šodien viņš uz dārziņu neies! Daudzi tā teikuši. Vai tam ir pamats? Šis jautājums raisījis ne mazums diskusiju gan ģimeņu, gan ekspertu vidū. Vecākiem veidojusies dažāda pieredze. Daudzi uzskata, ka,

Dārziņš māca un sagatavo dzīvei

VELGA LIELBĀRDE, vadītājas vietiece izglītības jomā pirmsskolas izglītības iestādē "Sienāzītis"

Vecāki par šo tēmu visvairāk diskutē, ja viņiem ir bērns vecumā līdz trim gadiem. Reālā dzīve pierāda, ka dažkārt viņi vēlētos savu mazuli uz *dārziņu* vest pat ļoti agrinā vecumā – pāri gadam. Protams, pats piemērotākais vecums iešanai uz *dārziņu* ir pēc divu gadu vecuma, un *dārziņš* mazajiem, uzskatu, ir labākais un piemērotākais variants. Mana pieredze liecina, ka bērni, kuri pie mums atnāk pēc trim gadiem, šeit iejūtas grūtāk, viņi sākumā arī nav tik sabiedriski un atraisīti, sevišķi, ja dzīvojuši mājās vieni paši bez saskarsmes ar citiem bērniem. Manas pašas bērni *dārziņu* neapmeklēja, bet atceros, viņiem nebija problēmu vēlākajā saskarsmē ar sabiedrību, kad sākās skolas laiks. Pilsētas bērniem kopumā šī problēma arī nav tik izteikta, taču lauku bērniem gan. Saprotams, ka vecāki tagad ir ļoti aizņemti, daudz strādā, viņiem vienkārši nav laika pietiekami daudz nodarboties ar saviem mazajiem bērniem, īpaši laukos, kur *darbs dzen darbu*. Tādēļ labāk bērnam apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi. Protams, tam ir arī savi minūši. Vecākiem nepatīk, ka

bērns te izdzird un iemācās nesmukus vārdus, kļūst palaidnīgāks, jo bērni bieži *uzsūc* sevī apkārt redzēto, dzirdēto un to attēlo rotaļās, jo ne vienmēr apkārtējā vide ārpus bērnudārza ir tikai pozitīva. Ne velti saka, ka bērni ir mūsu *spoguļis*. Bērni sabiedrībā atraisās, kļūst citādāki, mācās sadzīvot un izprast, kas ir labi, kas slikti. Mums, pieaugušajiem, tikai viņos jāieklaušas un, ja nepieciešams, jāspēj novērst negatīvās tendences. Tas ir tikai normāli, tā dzīvē jābūt. Apmeklējot bērnudārzu, ļoti svarīgi veidot trijstūri: vecāki – bērns – audzinātāja. Diemžēl visus gribētājus mūsu dārziņš pat nespēj uzņemt, pastāv rinda. Mūsu pirmsskolas izglītības iestādi apmeklē bērni ne tikai no Balvu, bet arī no citiem novadiem.

Bērnudārzā pati strādāju 29 gadus. Kādreiz grupiņā mums bija pat 36 bērni. Tagadējie *dārziņa* apmeklētāji ļoti atšķiras no agrākajiem bērniem. Viņi ir daudz kustīgāki, atraisītāki, radošāki... Atnāk jau ar savu 'es', un, lai izkoptu un pastiprinātu bērna individuālās īpašības un prasmes, skolotājam jāprot strādāt

Fakti

- Bērnu tiesību aizsardzības likuma pants saka: bērnam ir tiesības uz bezmaksas pirmsskolas sagatavošanu, pamata un vidējo izglītību, kā arī arodizglītību.

- Pirmsskolas izglītības iestādē "Sienāzītis" Balvos pašlaik darbojas 7 grupas, kuras apmeklē 140 bērni. Iestādē strādā 17 pedagogi, 9 no viņiem ir maģistra grāds pedagogijā. Strādā arī logopēds, nodarbības notiek integrēti.

- Pirmsskolas izglītības iestādē "Pīlādzītis" Balvos darbojas 11 grupas, kuras apmeklē 210 bērni. Iestādē strādā 50 darbinieki. Šogad darbu ar bērniem, kuriem ir veselības problēmas, uzsāks jauns speciālais pedagogs. Izglītības iestāde bērniem piedāvā trīs mācību programmas: vispārējo pirmsskolas un divas speciālās programmas.

ļoti talantīgi un profesionāli. Nav viegli veltīt uzmanību katram mazajam, ja grupiņā ir pat 24 bērni. Pati dzīve mainījusi bērnus, jo viņi jau piedzimst citādāki. Pusotra gada vecumā bērns nerunā, toties lieliski prot spaidīt mobilā tālrunā pogas. Viss notiek uz labu. Arī pirmsskolas izglītības iestādēs tagad ir citādāka pieeja bērnu audzināšanā. Viņus māca un sagatavo dzīvei, mācot, piemēram, arī iepazīt naudu, rīkoties ar to. Apmācība ir radoša un ar praktisku pieeju. Tas, manuprāt, ir ļoti pareizi. Tādēļ es vecākiem ieteiktu priekšroku dot bērnudārzam, ja vien ir tāda iespēja.

Viedokļus uzklusija M.Sprudzāne

Re, kā!

Aptaujas rezultāti "Vaduguns" mājas lapā www.vaduguns.lv

Kur bērnam labāk augt

- bērnudārzā vai mājās?

mājās - 24.1%

bērnudārzā - 13.8%

vasarā mājās, ziemā - bērnudārzā - 44.8%

pie omītiem un opītiem - 6.9%

man vienai - 10.3%

Balsis kopā - 29

Svētki Upītē iedvesmo lielus un mazus

Svētku kulminācija. Tā noteikti bija svētdien vakarā aizvadītā Nacionālā teātra izrāde “Ceļā uz mājām”. Teātra ļaudis ceļu uz Upīti mēro jau trešo gadu un priecājas, ka apmeklētāju ir pilna zāle.

20. un 21. augusts. Svētki Upītie. Par tiem jau savlaikus informēja afišas, avīzes, sociālie tīkli. Atsaucība bija, - kā nekā uz Upītes ciemu ceļoja lieli un slaveni mākslinieki - “Dirty Deal Teatro”, grupa “bet bet”, Latvijas Nacionālais teātris.

Svētku organizators Andris Slišāns ir gandarīts, ka šos svētkus atbalstīja Valsts Kultūrkapitāla fonds. Projekts tapa jau šī gada janvārī, un līdz pozitīvai atbildei bija jāgaida. Bet tā atnāca, un darbi varēja sākties. Svētki Upītē notiek jau deviņo gadu, un uz tiem dodas ne tikai šī ciema iedzīvotāji. Siltajā un saulainajā sestdienā bērnus uz teātri un meistardarbnīcām bija atveduši Vecumu pagasta ļaudis, bet uz Nacionālā teātra izrādi ieradās cilvēki no vairākiem novadiem. “Dirty Deal Teatro” izrāžu vadītāja Kristiāna Drevinska atzina, ka Upītē ir pirmo reizi, turklāt piedzīvojuši lielu pārsteigumu. “Upītē plaukst un attīstās kultūra, uz šejieni ved profesionālo teātru izrādes. Esmu patīkami pārsteigta!” prieku pauda Kristiāna.

“Dirty Deal Teatro” Upītē pirmo reizi. Neatkarīgā teātra izrāde “Blēņas un Pasakas” pēc Imanta Ziedoņa pasaku motīviem *uzrunāja* gan bērnus, gan pieaugušos. Irēna Slišāne atzina, ka to dzirdēt un redzēt bija vērtīgi visu paaudžu cilvēkiem.

Uzdāvina kreklu. “bet bet” koncerts iesākās ar Zigfrīda Muktupāvela uzrunu latgaliski: “Es uorā stāvādams klausejūs, ka meitenes šmuki runoj, bet ni eisti latgaliski, ni latviski. Lyudzu, vacuoki, runojāt latgališu volūdā, jo tei ir Latvejas boguotība, jo eisti latviši - ti ir latgališi.” Uzdāvināto Upītes T-kreklu Zigfrīds Muktupāvels uzstāšanās laikā uzģērba.

Top žagariņi. Mārīte Slišāne ar palīgiem rādīja, kā no mīklas izgatavot žagariņus. Tas labi padevās Inesei Matisānei, Madarai, Adelei un citiem. “Garšos vienādi, bet izskats būs katram savs,” sprieda apkārt stāvošie.

Veido uzrakstu no āboliem. Zālītē pie Upītes tautas nama no āboliem tapa uzraksts “bet bet” mūziķiem. Irēna Romka skaidroja, ka tā jau ir tradīcija - svētkos veidot uzrakstus, mandalas, ziedu paklājus. Viņai palīgā bija atnācis Jānis Spridzāns, kurš lepojās, ka šajā darbā iesaistīti arī viņa bērni un mazbērni. “Jāpārskaita, bet laikam kopā ir 14 mazbērni,” smaidot atklāja Jānis.

Auž paklāju. Annele Slišāne rādīja, kā vertikālajās stellēs top lupatu dekis. “Šādas stelles radušās jau akmens laikmetā, tikai nevis naglās, bet akmeņos iekārtas. Pašlaik aužam gobelēna tehnikā. Ja izdosies skaists, būs kā glezna,” skaidroja Annele.

* Apmaksāts

Gatavo meldru rotas. Ligita Spridzāne meistardarbnīcā rādīja, kā no meldriem top rokassprādzes un vainadziņi. Agijai un Viktorijai labi padevās uzpīt rokassprādzes.

Dodas nakts trasītē. Jau tradicionāli svētku neatņemama sastāvdaļa ir nakts trasīte ar dažādiem uzdevumiem pa Upītes ciemu. Šoreiz dalībniekiem vajadzēja izveidot četras komandas, kuras nakts tumsā cīnījās dažādās stafetēs un pārbaudījumos. Piemēram, balonu gājiens (attēlā) izvērtās par ļoti grūtu nodarbi. Uzvarētāja komanda nopelnīja brīvbiļetes uz Nacionālā teātra izrādi.

Paldies Valsts Kultūrkapitāla fondam, Viļakas novada domei par līdzfinansējumu, zemnieku saimniecībai “Kotiņi” par cienastu aktieriem un grupas “bet bet” mūziķiem. Paldies folkloras kopai “Upite”, grupai “Unknown Artist”, Upītes un Rekavas ritmikas pulciņa bērniem un vadītājam, grupai “Medņovas muzikanti” un visiem meistardarbnīcu vadītājiem.

Lappusi sagatavoja Z. Logina un A. Slišāns, autoru foto

Dzīve pensionātā

Kādas ir ikdienas dzīves aktivitātes

Izdzirdot vārdu 'pansionāts', cilvēkiem rodas dažādas izjūtas un izpratne, kas tā par iestādi un kas tur notiek. Ir stāsti no iemītnieku apciemojumu reizēm vai kaimiņu sarunām, ir pieredze, izbaudīta *uz pašu ādas*. Ir arī pensionāta darbinieku pārdomas, ko nozīmē saskarsme ar slimiem un dažbrīd arī kaprīziem cilvēkiem un viņu aprūpe.

Pansionāts "Balvi" ir viena no lielākajām Balvu novada pašvaldības iestādēm, ko par savu mājvietu izvēlas ne tikai visu četru mūspuses novadu, bet arī visas Latvijas cilvēki. Sadarbībā ar iestādes vadību laikraksts turpina atspoguļot dažādas ar pensionāta ikdienu saistītas tēmas. Šoreiz par to, kādas ir pensionāta iemītnieku ikdienas dzīves aktivitātes, kā viņiem aizrit dienas.

Par iespēju dažādot savu ikdienu, lai tā nepārvērstos tikai gulēšanā un ēšanā, rūpējas pensionāta sociālās rehabilitētājas Inga Čipate un Ginta Krēmere. Abas uzskata, ka aktivitāšu pietiek, vajag tikai iemītniekiem pašiem līdzdarboties.

Lasītava ir paliela un gaiša telpa, kur parasti satiekas tie, kuriem patīk grāmatas, žurnāli, arī galda spēles vai vienkārši pasēdēt, parunāt un apspriest kādu notikumu. Tapat arī bibliotēka, kur reizi mēnesī atved jaunu grāmatu klāstu no Balviem. Inga saka, ka starp iemītniekiem ir pietiekami daudz aktīvu lasītāju, kuri grāmatas nāk mainīt pat vairākas reizes nedēļā. Mīlestības romāni gan viņiem neesot iecienītākā lasāmviela, vairāk saistot vēsturiska, arī krimināla un piedzīvojumu rakstura grāmatas. To izvēle pietiekama, grāmatas ir gan latviešu, gan arī krievu valodā. Arī trešā stāva gulošie iemītnieki neiztiek bez lasīšanas, viņiem grāmatas vai žurnālus palīdz izvēlēties Inga.

Savukārt Ginta aicina iesaistīties pulciņu nodarbībās, kas notiek divas reizes nedēļā pēcpusdienas stundās. Interesenti tiekas darba telpā, kur sēž pie liela galda un, protams, gaida Gintas padomus. Ir sarūpēti materiāli, un rokdarbnieki darbojas. Gaidot svētkus, parasti veido krāsainas apsveikuma kartītes, citreiz šuj, ada, tamborē vai veido dažādus radošus darbiņus. Tiem izmanto papīru, ārda vecus džemperus dzijai, sagriež krāsainas lupatiņas. Ginta stāsta, ka šīs aktivitātes ne reizi vien viņu pārsteigušas vērojot, cik talantīgi un radoši spēj būt gados vecie cilvēki. Sevišķi tas atklājas iemītnieku zīmējumos un kolāžās. Uz pulciņu nodarbībām nāk ne tikai sievietes, bet arī vīrieši. Kuram labāk patīk vienatnes noskaņa, tas savus darbiņus meistaro istabiņā. Iemītnieku darbus pēc tam izliek izstādē, ar tiem iepriecina pensionāta ciemiņus, savas izgatavotās apsvei-

Nodarbību laiks. Kopā ar sociālo rehabilitētāju Gintu iemītnieki aizvien iemācās ko jaunu un interesantu.

Foto - no personīgā arhīva

kuma kartītes viņi dāvina arī draugiem vai radniekiem.

Pansionāta iemītniekiem ir iespēja apmeklēt arī trenāžieru telpu. Tur izvietoti trenāžieri, ar kuru palīdzību var izvingrināt ķermeni, lai labāk justos. Sākotnēji nodarbības ierāda fizioterapeits, bet pēc tam iemītniekus, zinot viņu veselību, sevišķi trešā stāva cilvēkus, uz šejieni pavada sociālā rehabilitētāja.

Rast garīgo līdzsvaru, padomāt par dzīvi, izlūgties Dieva žēlastību iemītnieki dodas uz īpašu lūgšanu telpu kapelu. Te katru otro nedēļu ierodas katoļu prāvests Mārtiņš Klušs, pensionātā ciemojas arī luterāņu mācītājs Mārtiņš Vaicovskis, savu reizi pensionātu apmeklē pareizticīgo draudzes dvēseļu gans. Sociālās rehabilitētājas novērojošas, ka visaktīvāk kapelu apmeklē gados vecākās katoļu ticības tantes.

Pansionāta otrajā stāvā ir liela, plaša skatītāju zāle. Svētkos to attiecīgi noformē, te notiek pasākumi, kuros koncertē un dejo dažādu paaudžu ciemiņi. Zālē notiek ratiņdejas ar pašu iemītnieku piedalīšanos.

Vasarā priekšroka dodama āra pastaigām. Kuri var, labprāt dodas uz tuvējo mežu ogot un sēņot. Viens otrs meža veltes pacenšas pat pārdot. Un, protams, visus iepriecina izkoptā ezer mala, kur var pasēdēt, atpūsties, arī makšķērēt. Par pensionāta dzīves aktivitāti kļuvusi arī braukšana uz kapiem, kuru uzkopšanas talkās piedalās paši iemītnieki.

Negaidīta uzvara. Pārsteigumu, plūcot uzvaras laurus, šovasar piedzīvoja pensionāta sportiski noskaņotu 6 cilvēku komanda, kad Balvos notika Latvijas mēroga sporta spēles cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Par šo veiksmi atgādina iegūtais kauss.

Foto - no personīgā arhīva

Te nav garlaicīgu dienu

INGA ČIPATE: Uzskatu, ka mūsu pensionātā iemītniekiem ir pat daudzveidīgākas aktivitāšu iespējas nekā, piemēram, kāda lauku pagasta pensionāriem. Kā mūsu klienti tās izmanto, atkarīgs no katra paša spējām un līdzdarbības. Protams, aktivitātes iespaido arī vecums. Vienai daļai iemītnieku gribas atpūsties, īpaši neko nedarot, bet tie, kuri agrāk bijuši aktīvi, arī vecumdienās cenšas vairāk kustēties un par daudz ko interesējas. Pati uz darbu nāku ar prieku, jo zinu, ka sastapšu cilvēkus, kuri gribēs parunāties, kaut ko man pajautāt. Patīkami redzēt, ka viņos uzlabojas garastāvoklis, parādās smaids, kaut vai uz kādu brīdi cilvēkam pēc mūsu tikšanās ir labas emocijas. Sociālais darbs nav viegls, prasa lielu atdevi, bet man te patīk.

GINTA KRĒMERE: Esot kopā ar šiem cilvēkiem, lai kāda kura diena, jāprot viņus uzklaustīt. Protams, viņi arī dusmojas, krenķējas, pasūdzas, bet viņos ir jāieklausās. Es arī nāku uz šo darbu ar prieku. Redzu pazīstamas sejas, gaidu, ko viņi man izstāstīs. Mēs neviens nezinām, kas var notikt ar mums pašiem priekšdienās, tādēļ sajūta, ka spēju

palīdzēt un kaut ko dot otram, ir ļoti laba. Pensionātā strādāju četrpadsmit gadus un varu teikt, ka gandrīz visus iemītniekus zinu pēc vārda un uzvārda. Mūsu darbā nav garlaicīgu dienu. Atnāc no rīta un pat nemani, pa kuru laiku pienākusi jau pēcpusdiena.

Foto - M.Sprudzāne

Trenāžieru zālē. Sociālie darbinieki iemītniekiem bieži atgādina, - ķermenis ir jāvingrina, tad varēsi kustēties un ilgāk dzīvot.

Foto - no personīgā arhīva

Lappusi sagatavoja M.Sprudzāne

Notikums

Tilžas skolēni iepazīst vienaudžus no Amerikas

16. augustā Tilžas vidusskolā ciemojās 23 skolēni un pieci skolotāji no ASV, Austrālijas un Kanādas. Šī bija 36. latviešu emigrantu bērnu grupa "Sveika, Latvija!", kas gadu gaitā kopā ar projekta vadītāju Anitu Ozolu ceļojusi pa savu senču dzimteni.

Ap desmitiem rītā pie Tilžas vidusskolas ārdurvīm valdija satraukta rosība – skolēni un skolotāji ar nepacietību gaidīja ārzemju latviešu 13 - 15 gadu vecu bērnu grupu "Sveika, Latvija!", kuri, apceļojot Latviju, izrādīja vēlmi iegriezties Tilžā. Ar satraukumu ciemiņus gaidīja arī angļu valodas skolotāja Evija Kaša, pateicoties kurai par vienu no pieturvietām ārzemnieki izvēlējies tieši šo skolu: "Pirms sāku strādāt Tilžas vidusskolā, pusotru gadu nodzīvoju Amerikā, kur auklēju bērnus ģimenē un strādāju latviešu skoliņā netālu no Vašingtonas. Šogad viņi man atrakstīja, ka, braucot uz Latviju, gribētu iegriezties arī pie mums, un mēs ar prieku piekritām."

Sagaidītāju vidū bija arī Tilžas kultūras nama dramatiskā kolektīva dalībnieks - 13-gadīgais Rovens Timoškāns. Taujāts, ko jautās ārzemju skolēniem, Rovens sprieda: "Droši vien kaut ko par datorspēlēm. Būs interesanti, jo pirmo reizi satikšu ārzemniekus."

Iepriecina ar dziesmām un dāvanām

Pēc skolas direktores Guntas Rižās sirsnīgās uzrunas vidusskolas kolektīvs ciemiņus sagaidīja ar nelielu koncertu, kurā ar skanīgām dziesmām latgaliešu valodā latviešu emigrantu bērnus pārsteidza Lindas Vītolas vadītais vokālais ansamblis "Varbūt", bet aktierspēles meistarību skečā "Mazā raganīņa" demonstrēja vietējā dramatiskā kolektīva bērni. Ar neviltotu interesi grupas "Sveika, Latvija!" jaunieši noskatījās viņu vienaudžu sagatavoto prezentāciju par dažādām ārpustundu aktivitātēm Tilžas vidusskolā. Arī ciemiņi no Amerikas mājiniekiem sagādāja pārsteigumu, kopā nodziedot grupas "Čikāgas pieciši" dalībnieka Alberta Legzdiņa komponētu dziesmu latviešu valodā un uzdāvinot skolai Amerikas latviešu apvienības izdotās enciklopēdijas piecus sējumus, kā arī video diskus, kuros atspoguļots ASV skolēnu izstrādātais projekts par "Baltijas ceļu", kā arī stāsts par viņu latviešu sestdienas skolu Vašingtonā.

Pēc tam, kad ciemiņi un mājinieki bija apmainījušies ar mazām individuālām dāvaniņām un savstarpēji iepazīnušies, viesi devās apskatīt skolas telpas, iegriežoties arī angļu valodas kabinetā. Tur skolotāja Evija Kaša, iesaistot ārzemju skolēnus interesantā rotaļā, pārbaudīja viņu zināšanas par mūsu zemi, kā arī latviešu valodas prasmes. Pēc tam tilžēnieši aicināja vienaudžus no Amerikas apskatīt Tilžas Sv. Jāzepa Romas katoļu baznīcu, kur prāvests Alberts Budže, nedaudz iepazīstinājis ar Dievnama vēsturi un aprunājies ar ārzemju viesiem, deva bērniem un pieaugušajiem Dieva svētību šim ceļojumam un visai viņu turpmākajai dzīvei.

Te ir istās mājas

Kopā ar ārzemju skolēnu grupu Tilžas vidusskolā ciemojās divi puiši un viens skolotājs no Austrālijas. Austrālietis Oskars Čirulis Latviju apceļoja otro, bet Latgali – pirmo reizi. Iztaujājot Tilžas vidusskolas skolēnus par to, kā viņi dzīvo un ko zina par Austrāliju, Oskars izdarīja savus secinājumus: "Šeit skolas ir daudz citādākas - mazākas nekā mana skola Austrālijā. Vēl mums Melburnā nav īstas ziemas, aukstuma un tumsas, kā tas ir šeit. Latvijā jūtu, ka esmu atbraucis uz savām mājām. Šeit ir laba vieta." Tā kā zēnam ir dubultpilsonība, viņš neizslēdza iespēju, ka kādreiz pārcelsies uz dzīvi savā senču zemē.

13-gadīgajam Kurtam Vītiņam no Ņujorkas šis brauciens sagādāja visvairāk pārsteigumu, jo Latvijā viņš ciemojās pirmo reizi. Amerikas jaunieši iepriecināja gan Rīgā, gan pārējā Latvijā, sevišķi Aglonā, redzētais. Savukārt Tilžas vidusskolā viņu visvairāk pārsteidza talantīgo vokālā ansambļa "Varbūt" meiteņu uzstāšanās. Viņam piekrita arī austrālietis Ēriks Stepanuks no Melburnas, kurš Latvijā ciemojas jau trešo reizi: "Dziedātājas bija vienkārši kolosālas!" Ansambļa sniegumu viņš vērtēja no profesionālā viedokļa, jo arī pats ir mūziķis - spēlē ģitāru jauniešu rokgrupā.

Ģimenē vienmēr runā latviski

Kopā ar bērniem Tilžā viesojās arī pieci skolotāji no ASV

Pārsteidz mājiniekus. Tikšanās reizei rūpīgi gatavojušies bija ne tikai Tilžas vidusskolas skolēni, bet arī ciemiņi, kuri iepriecināja tilžēniešus ar kopīgi nodziedātu dziesmu.

Skatās mājinieku prezentāciju. Ārzemju skolēnu vidū bija arī 14-gadīgā Karīna Roze (foto - vidū) no Ņūdžersijas, ASV, kura kopš agras bērnības apmeklēja nodarbinātības Ņūdžersijas latviešu skoliņā, tāpēc brīvi runā latviski. Savā senču dzimtenē meitene ciemojusies vairākas reizes, arī Latgale viņai nav sveša: "Esmu bijusi Varakļānos, jo mana ģimene nāk no turienes," atklāja meitene. Taujāta, ar ko latvieši atšķiras no amerikāņiem, viņa sprieda, ka latvieši nav tik resni kā ASV iedzīvotāji: "Arī ēdiens Latvijā ir garšīgāks. Man pašai vislabāk garšo kartupeļi un kotletes." Šo ēdienu viņa var baudīt, cik tīk, jo aktīvi sporto. "Spēlēju volejbolu, skrienu, grūžu lodi, metu disku. Agrāk nodarbojos ar vingrošanu. Esmu izcinijusi vairākas 1.vietas sacensībās Ņūdžersijas mērogā," paskaidroja meitene.

un Austrālijas. Viņu vidū bija ārzemju latviete, skolotāja Kristīne Putene no Ņūdžersijas, kura dzimusi latviešu emigrantu ģimenē. Taujāta, kur tik labi iemācījusies latviešu valodu, Kristīne atklāja, ka tas ir vecāku nopelns, jo viņi ģimenē vienmēr runājuši latviski. Lai gan ar jauniešu grupu Latviju apceļo vien otro reizi, senču dzimtene Kristīnei nav sveša: "Ik pa pāris gadiem uz Latviju braucam kopā ar visu ģimeni vai arī es kopā ar vīru." Skolotāja no ASV pastāstīja, ka biežāk ciemojusies Rīgā un Kurzemes pusē, kur savulaik dzīvojuši viņas vecāki, taču pirms 8 gadiem bijusi arī Latgalē. Savā senču dzimtenē pirmo reizi Kristīne viesojusies jau 1976.gadā un atzīst, ka kopš tiem laikiem Latvijā viss ir mainījies: "Padomju laikos mūs ļoti kontrolēja, varējām atrasties tikai Rīgā. Bet tagad varam braukt, kur gribam, un satikties, ar ko gribam." Viņa ir pārliecināta, ka latviskuma saglabāšana emigrantu bērniem palīdz saprast, kas viņi ir: "Katram no šiem bērniem vismaz viens no vecākiem ir latvietis. Arī dzīvojot ārpus Latvijas, viņi ir un paliek latvieši un to apzinās, bet, redzot šo zemi, viņu prātos daudz kas apskaidrojas."

Iepazīst lauku dzīvi

Dienas otrajā pusē ārzemju viesi mācījās marmorizēt svecas, vēlāk izbaudīja zirgu izjādi saimniecībā "Kapulejas", bet pēc

Jaunie draugi. Tilžas vidusskolas skolēns Emīls Steps (pirmais no kreisās) atklāja, ka, tiekoties ar ārzemju skolēniem, jautāja, kā viņi dzīvo un kas viņus interesē. Pēc pirmās iepazīšanās puisis sprieda, ka nesaskata ārzemju latviešos nekādas īpašas atšķirības: "Visi taču esam vienādi cilvēki. Mazliet traucēja tikai valodas barjera."

tam ar interesi apskatīja motokluba "Rūsa vējā" vadītāja Kaspara Romanova rūpīgi kolecionētos retro motociklus. Dienas noslēgumā 302. Tilžas jaunsargu vienības dalībnieki aicināja ārzemju vienaudžus uz nelielām sacīkstēm, lai, sadalījušies jauktās komandās, sacenstos viņu sagatavotajā trasē. Pēc svaigā gaisā pavadītās pēcpusdienas un fiziskām aktivitātēm tilžēnieši un ārzemju skolēni pārsprīdēja dienā gūtos iespaidus pie draudzības ugunsкура, dzerot piparmētru tēju un piekožot mājinieku sarūpētos gardumus – pašceptu maizi, pašgatavotu sieru, biežpiena plātsmaizi un vietējo medu.

Amerikas latviešu apvienības organizētā projekta koordinatore Anita Ozola atklāja, ka jau desmito gadu iepazīstina emigrantu bērnus ar viņu senču dzimteni: "Es to uzskatu nevis par darbu, bet par savu misiju," apgalvoja A.Ozola. Viņa pastāstīja, ka šī ārzemju skolēnu un skolotāju grupa līdz šim jau paguvusi apskatīt ļoti daudz Latvijas vietas: Rīgu, Siguldas bobsleja trasi, Turaidu, Dainu kalnu, Cēsi, Rēzekni, Aglonu... Ceļojuma laikā emigrantu bērni un viņu skolotāji plāno viesoties ne tikai Tilžas vidusskolā, bet arī Māteru Jura Kazdangas pamatskolā Kurzemē. Pēc Tilžas apmeklējuma skolēnus gaida vēl daudz aizraujošu notikumu, tostarp "Prāta vētras" koncerts, Latvijas Nacionālās bibliotēkas apskate un viesošāns pie Latvijas Valsts prezidenta. Savukārt Tilžas vidusskolas skolēnus pie sevis Rīgā viņi plānoja aicināt 22.augustā.

Lappusi sagatavoja I.Tušinska

Projekts

Rugāju novada vidusskolā - motivēti un radoši skolotāji

Rugāju novada vidusskola no 2016.gada 1.jūnija līdz 2017.gada 31.maijam īsteno projektu "Veiksmīgs, radošs un motivēts skolotājs - skolēnu mācīšanās motivācijas veicinātājs", ko finansē Eiropas Savienība (projekta Nr. 2015-1-LV01-KA101-013292). Tā mērķis ir pilnveidot Rugāju novada vidusskolas skolotāju pedagoģiskā procesa organizācijas prasmes skolēnu mācīšanās procesa aktivizēšanai un personīgās atbildības par mācību sasniegumiem veicināšanai.

Rugāju novada vidusskolas direktore Iveta Arelkeviča pastāsta, ka projekta "Erasmus +" ietvaros ir 8 mobilitātes, kurās iesaistīti 8 pedagogi - direktore, vietniece un 6 skolotāji, kuri savu pieredzi nodod pārējiem pedagogiem gan sava novada, gan citu novadu skolās. "Septiņi skolotāji jau bijuši pieredzes apmaiņas braucienos, bet skolotāja Vija Lancmane uz Spāniju dosies nākamā gada martā. Ja skolotājs uz darbu iet ar degsmi, skolēni to jūt un viņiem rodas vēlme izzināt vairāk. Redzējām skolēnu interesi, kad no citām valstīm atgriezās skolotāji. Sekoja jautājumi, - parādiēt uz globusa, kur atrodas šīs valstis? Kā tur mācās skolēni? Šie kursi parāda, ka mūsu skolotāji ir zinoši, prot lietot modernās tehnoloģijas, komunicēt un prezentēt savu skolu un valsti angļu valodā," secina I.Arelkeviča. Skolotāja Ilze Dobrovojska, kura sākumskolas klasēm māca arī angļu valodu, apmeklēja Maltu. "Kursi bija ļoti noderīgi. Jau pirms tiem angļu valodā veicu saraksti e-pastos, gatavoju prezentācijas par valsti un savu skolu. Bija daudz praktisko piemēru, kā valodu apgūt dažādās aktivitātēs. Mājās pārvedu biezu mapi ar metodiskajiem materiāliem. Tagad, izmantojot spēles un jautras rotaļas, rosināšu skolēnus ar prieku mācīties angļu valodu, ko stundās esmu jau piedāvājusi. Viņiem patika! Prieks, ka kursu organizatori bija iepilninoši vairākas ekskursijas Maltas salas iepazīšanai," stāsta I.Dobrovojska. Viņa piebilst, ka skolēniem stāstījusi par šo nelielo salu, rādījusi fotogrāfijas un priecājusies, ar kādu interesi bērni to uzņēmuši. Latviešu valodas un literatūras skolotāja Inga Garā, kura ir audzinātāja nu jau 12.klasei, piebilst, ka, esot Horvātijā, sociālajos tīklos nācies atbildēt uz visdažādākajiem kolēģu un skolēnu jautājumiem: "Astoņu dienu laikā apmeklēju kursus skolotājiem "Rīcības metožu pielietošana ar mērķi uzlabot motivāciju un mācību vides kvalitāti". Mums bija daudz vērtīgu ideju gan ikdienas darbam stundās, gan ārpusklases nodarbībām. Droši zinu, ka dažādu aktivitāšu pietiks vēl visam mācību gadam. Smejos, ka atkārtoju pat lietuviešu valodas zināšanas, ko mazliet apguvu universitātē. Viņiem bija problēmas ar angļu valodu, un es nācu palīgā tulkot." Skolotāja Agita Kukurāne, Somijā uzstājoties ar savu prezentāciju, akcentēja tās izmaiņas speciālās izglītības jomā, kas, salīdzinot ar iepriekšējo laika periodu, maina sistēmu kopumā,

Starpbrīdis Somijas skolā Joensu. "Daudz strādājām grupās. Ievēroju, ka skolēni jūtas ļoti brīvi, mierīgi, skolā staigā zeķēs, daudz pārvietojas ar velosipēdiem. Eiropas valstu kolēģu pieredze bija tiešām vērtīga," stāsta A.Kukurāne.

Inga Garā Horvātijā. Viņa saka, ka katra tur pavadītā diena bijusi īpaša - tautisko dziesmu vakari, nacionālo ēdienu pēcpusdiena, piedzīvojumu parka apmeklējums, ekskursija uz Dubrovniku.

Ilze Dobrovojska Maltā. Šeit iegūtas ne tikai jaunas zināšanas, bet arī iepazīta Maltas salas un tās galvaspilsētas Valletas vēsture.

Jaujot bērniem ar īpašām vajadzībām gūt savām spējām atbilstošu izglītību tuvu dzīvesvietai. "Speciālās izglītības modelis, kuru ievieš Latvijā, aizgūts no attīstītākajām Eiropas valstīm, tostarp arī Zviedrijas un Somijas, tādēļ bija interesanti klātienē apjaust šī modeļa funkcionēšanu jau iestrādātā darbības fāzē," saka A.Kukurāne.

Direktore Iveta Arelkeviča atgādina, ka par ieguvumiem projekta laikā katrs dalībnieks izstrādā metodisko materiālu "Skolēnu mācīšanās procesa aktivizēšana un personīgās atbildības par mācību sasniegumiem veicināšana". Ideju apkopojums jau sagatavots, un drukātā formā to saņems jau šonedēļ, bet vēlāk Metodisko apvienību sanāksmēs ar projektā gūtajām atziņām iepazīstinās citu skolu skolotājus, daļu jau 30.augustā,

gadā, kad notiks izglītības darbinieku konference Balvos.

Skolotāja Agita Kukurāne ar savu prezentāciju bijusi Tilžas vidusskolā. Viņa apmeklēja kursus "Katrs bērns ir īpašs", kas notika Ziemeļkarēlijas apgabala pilsētā Joensu. "No Baltijas valstīm viņa bija vienīgā," pastāsta I.Arelkeviča. Viņa piebilst, ka skolotāji gan Somijā, gan Latvijā strādā līdzīgi. Stundas kvalitāte ir tikai viens no faktoriem kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai. Latvijas izglītības prestiža celšanai jāstrādā mums visiem kopā, sākot ar sakārtotību valstī un sabiedrībā. Kursus Portugāles galvaspilsētā Lisabonā apmeklēja skolotāja Laura Kļaviņa, Itālijā mācījās Sanita Anckina, bet Parīzē pieredzi guva Ināra Ločmele.

*Apmaksāts

Sports

Veterāni startē Liepājā

13.augustā Liepājas stadionā "Daugava" aizvadīts 2.Latvijas veterānu čempionāts vieglatlētikā veterāniem. Balvu novadu pārstāvēja pieci sportisti un kopumā izcīnīja 11 medaļas. Drēgnajos laika apstākļos mūsējo vieglatlētu rezultāti bija šādi: vecuma grupā 35+ Oskaram Garkājam 1.vieta 100 m skrējienā, tāllēkšanā un augstlēkšanā 3.vieta; vecuma grupā 45+ Imantam Kairišam 1.vieta lodes grūšanā un 2.vieta augstlēkšanā, arī šķēpa mešanā; vecuma grupā 60+ Jānim Strapcānam 1.vieta lodes grūšanā un 3.vieta diska mešanā, Ērikam Apšeniekam 3.vieta 400 m, 2.vieta 100 m, kā arī tāllēkšanā; Mārtiņš Stabiņš vecuma grupā 65+ izcīnīja 4.vietu lodes grūšanā un 6.vietu diska mešanā. Nākamie starti, kuros plāno piedalīties balvenieši, būs Latgales čempionāts vieglatlētikā veterāniem, un tas notiks 10.septembrī Viškos.

Īsumā

Izgriez Naudaskalna diķa niedres

Patīkams skats pavēra Balvu novadā pie Naudaskalna diķa. Kaudzes tā malās un plašāks skats uz ūdeņiem liecina - šeit ir izgrieztas niedres, izcirsti krūmi. Kā stāsta Naudaskalna pagasta pārvaldes vadītājs Andris Ķerāns, uz šiem darbiem bija izsludināts iepirkums, kurā par darbu veicējiem izvēlēta biedrība "Lubānas vilnis". Tās darbinieki ieradusies ar laivu, kas aprīkota arī ar pļaujmašīnu, un divās dienās diķis no niedrēm atbrīvots. Krūmus apkārt ūdenstilpnei parasti tīra pagasta darba meklētāji. Niedres, kuras vējš sapūtījis vienā diķa krastā, no ūdens vilkuši ar traktoru un dažādām palīgierīcēm. "Darbus veicām no dabas resursu sakopšanas līdzekļiem. Tagad jāgaida, kamēr niedres izkaltīs, tad domāsim, ko darīt tālāk. Iespējams, tās būs jāsadedzina. Mums ieteica niedres iztīrīt vēl pēc diviem gadiem, turklāt to darīt augusta sākumā, jo tā tiek traucēta to augšana un izplatība," stāsta A.Ķerāns.

Būs jauns jumts un pārmaiņas ēdamtelpā

Rugāju novada vidusskolas ēdināšanas blokam top jauns jumts. Lai izglītības iestāde varētu nodrošināt skolēnu ēdināšanu, pārmaiņas piedzīvo arī ēdamtelpa un virtuve ar palīgtelpām. Ēkas rekonstrukcijas darbu laikā atbilstoši visām prasībām sakārtos arī virtuvi, ēdamzāli, palīgtelpas, sanitāros mezglus, būs telpa darbiniekiem. Jaunas telpas iegūs Rugāju jauniešu iniciatīvu-interesu centrs. Bērniem un jauniešiem būs pieejamas plašākas telpas galda spēlēm, arī semināru telpa, kur organizēt dažādas izglītojošas nodarbības.

Lappusi sagatavoja Z.Logina

*Sākums 1.lpp.

Sestdienas ritā. Prāvests Mārtiņš Klušs dievkalpojumā aicināja draudzi un ciemiņus lūgties par pilsētu, par novadu, par ģimeni: "Lai katram būtu darbs, kas nestu augļus!" Viņš atgādināja, ka nākamgad būs Latgales simtgade, kad atskatīsimies uz 1917.gada notikumiem jeb Latgales kongresa nozīmi valsts izveidē un attīstībā.

Tirgus lustes. Vladislavs Mitčenko (71 gads) no Ludzas andelēja koka skalu grozus. Viņš lepojās, ka ir labi pazīstams ar mūspuses mākslinieci Annu Murašovu. Jautāts, vai pircējiem nauda ir, Vladislavs atsmēja: "Kam nauda kešā skan, to sauc par lielu vīru. Bet kam tās naudas nav - to ķer uz mušpapīr'."

Sveiciens no Balviem! 11-gadīgā balveniete Nellija Barinova izmantoja iespēju nofotografēties fotosalonā, kur bija pieejami kino rekvizīti. Taujāta, kam sūta gaisa bučas, meitene paskaidroja, ka tās vēlītas tētim Igoram un mammai Natālijai, kuri dzīvo un strādā Anglijā. Nellija cer, ka septembrī vai nu viņa dosies ciemos pie vecākiem uz

Angliju, vai arī viņi atbrauks uz Balviem. Ko tur piebilst? Lai īstenojas topošās piekļāsnieces sapņi!

Atklāj svētkus. Oficiālā svētku atklāšana notika ezermalā, kur pasākumu dalībniekus "Vella kalpu" ritmos priecēja gan grupa "Alu cilvēki" (foto), gan paši *vella kalpi* jeb brašie latvju vīri Pēteris, Andris un Ērmanis.

Pārvaldnieki plosto. Nē, nē, viņi ezera krastā piestāja ar plostu "Vilnītis". Jāpiebilst, ka katra pagasta pārstāvji brauca laivās (foto).

Ko darīt ar lielo zivi? Šādu jautājumu sev un kolēģiem uzdeva novada vadītājs Andris Kazinovskis, kad *vella kalps* Ērmanis jeb Māris Lāpāns uzdāvināja lielo zivi. "Atlaidīsim, lai aug vēl lielāka," pēc mirkļa paziņoja Andris. Šī zivs, šķiet, ir zelta vērtā. Kā nu ne, jo tā pirms atgriešanās Balvu ezerā saņēma novada vadītāja skūpstu.

Duets. Daudzi skatītāji neslēpa vilšanos, kad peldlīdzekļu parādē devās tikai divi dalībnieki (foto). Īpaši sarūgtināti bija tie, kuri pulcējās uz Bolupes tilta. "Kur tad ir solītais šovs?" viņi jautāja.

Ezera kastā. Kamēr skatītāji gaidīja peldlīdzekļu parādi, pludmales volejbolisti finālspēlēs sadalīja medaļu komplektus. Veterānu klasē zeltu izcīnīja "Ozolmāju" komanda (foto no kreisās): Guntis Rakstiņš, Aigars Pušpurs un Imants Kairišs.

Pašmāju spēkavīrs. Spēkavīru paraugdemonstrējumos aktīvi piedalījās arī mūspuses ļaudis. Piemēram, Āris Kaļva (foto) izmēģināja roku vairākās disciplīnās, uzvarot smago koferu turēšanas pārbaudījumā. Tos viņš noturēja 3 minūtes un 1 sekundi. Jāpiebilst, ka otrās vietas ieguvēja Denisa no Balviem rezultāts bija gandrīz divtik mazāks (1 min. 45 sek.). Varam atklāt noslēpumu, ka smago stieni vairāk nekā 10 reizes pacēla Kaspars Briedis no Lecavas. Jautāsim, kāds tur sakars ar Balviem? Visticamākais, jo Kaspars ir Balvos pazīstamā Antona Ločmeļa znots. Tā, lūk!

Kā karavīrs. 1.kājnieku rotas virsseržants Guntis Pauliņš "Vadugunij" pastāstīja, ka zemessargi klātesošajiem demonstrē ieročus un ekipējumu, piemēram, pirmo reizi varēja apskatīt modernizēto ieroci, kā arī Latvijā ražoto sauso uzturdevu, ar ko nodrošina karavīrus. Viņš priecājās, ka bērnu un jauniešu acīs redzama degsme, kad zemessargi atklāja karavīru noslēpumus, piemēram, kā labāk maskēties. Savu sajūsmu par novada svētkos redzēto neslēpa arī astoņgadīgais Daņiils Putnanovs (foto) no Vācijas, kurš iejutās karavīra tēlā. "Cieņojos pie vectēva, un šeit ir tik interesanti," neslēpa puisis.

Laimē planšeti. Visu dienu skatītājus priecēja apdrošināšanas sabiedrības "Balta" darbinieki, piedāvājot iejusties virtuālā realitātē. Noslēgumā neizpalika arī izloze, kur galveno balvu – planšeti – saņēma balvenietis Aivars Knope. Zīmīgi, ka viņš anketu aizpildīja iepriekšpēdējais.

Apsveic ritā, vakarā. Balvu Romas katoļu draudzes ērģelnieks, Balvu Mūzikas skolas skolotājs Jānis Budevīčs saņēma Balvu novada Atzinības rakstu par aktīvu darbību Balvu Romas katoļu draudzē un nozīmīgu ieguldījumu Balvu novada kultūrvides veidošanā. Jāpiebilst, ka viņš apsveikumus saņēma pat divreiz – rīta pusē pēc dievkalpojuma, kā arī vakarpusē – svētku lielkoncertā.

“Vilciens pienāk”. Diānai (6 gadi) un viņas brālim Robertam Apinim no Rīgas (foto priekšplānā) ciemošanās pie vecmammās Ludmilas un vectēva Tāļivalža Balvos, šķiet, ilgi paliks atmiņā. “Mēs braucām ar elektromobili,” viņi paskaidroja.

Deju darbnīcā. Skatītājus priecēja “Di-dancers” meitenes, kuras vēlāk tikpat enerģiski piedalījās novadnieka Aleksandra Ivanova jeb Snikera meistarklasē.

Izcīna pirmo vietu. Netradicionālajā braucamrīku parādē par labāko atzina Briežuciema “Flinstonu mersi”.

Kinorežisors ar Lielo burtu. Jānis Streičs novada ļaudīm un Balvu viesiem atklāja, ka visu mūžu ir cinījies, lai stiprinātu latgaliešu pašapziņu: “Mēdz teikt, ka Latgalē kaujas. Bet, kad es uzdošu jautājumu, vai esat to redzējuši, atbildes nav. Mīļie, ja Jūs zinātu, kā Kurzemē kaujas... Tāpat nereti izskan izteicieni: “Ai, kā Latgalē dzer!” Tai pat laikā, kad rīdzinieki strepuļo, latgalieši dzied un dejo.”

Lai piepildās mūziķa vēlējums! Normunds Rutulis vēlēja, lai Balvos taptu pasauleslavēna kinofilma.

Pārsteigums. Patīkamu pārsteigumu novada svētkos sagādāja operdziedātāja Ilona Bagele.

Uzvar strībolā. Novada svētkos ikviens varēja izvēlēties sev interesējošas aktivitātes. Piemēram, Andis Smuškovs un Kalvis Koļčovs (foto) nolēma pacīnīties *strībola* sacīkstēs. Kāds rezultāts? Pirmā vieta un varens kauss! Tiesa, foto nav viņu komandas biedru Jāņa Bikaviņa un Ritvara Klodža.

Kāzu kleitā. Septiņgadīgā Liene Kažociņa no Rīgas, tērpusies kāzu kleitā, vizinājās zirga mugurā. Kāds jautās, kas tur īpašs? Īpašs ir tas, ka meitenīte ciemojās pie vecvecākiem Anitas un Ādolfā Aleksāniem Viļakā. Arī tas Jūs nepārsteidz? Tad zini, viņas vecāki apprecējās 11.augustā - rūgts!

Labākie svētku gājienā. Pašvaldības uzņēmuma “San-Tex” kolektīvs izpelnījās visaugstāko žūrijas vērtējumu. Uzņēmuma vadītājs Uldis Sprudzāns (foto), jautāts, kāda ir panākumu atslēga, paskaidroja, ka tas ir kolektīva darbs. “Esiet optimisti!” viņš vēlēja.

Vien’ maz’ cūciņ’... Izrādās, vien’ maz’ cūciņ’ profesionāli sagatavot prot nevis pavāri no ārvalstīm vai galvaspilsētas smalkiem restorāniem, bet vienkārši vīri no Latgales, Ludzas – Armands Koloda un Pēteris Putāns. Firma “Cīrmas bekonī” piedāvā ne tikai cūkgaļu, bet arī tītara gaļas produkciju.

Puku izsolē. Kā pirmie par ziedu kompozīcijas īpašniekiem kļuva Agris Vancāns ar meitām Kristīni un Ēriku. Tas, kā paskaidroja tētis, būs kā miļš sveiciens vecvecākiem.

Kur esat? Lielkoncerts izskanēja ar uguns šovu. Pirms tā skatītājus vēl paspēja pārsteigt Nacionālā teātra dziedājo aktieru ansamblis “Drama”, tostarp Dita Lūriņa (foto).

* Vairāk foto www.vaduguns.lv

E.Gabranova teksts un foto

Jaundzimušie

Atsauksmes attaisnojās. 21.jūlijā plkst. 15.24 piedzima meitenīte. Svārs – 3,400kg, garums 55cm. Pirmdzimtās meitiņas mamma Liene Krūmiņa-Sideja no Alūksnes atceras, ka grūtniecības laikā bijuši mirkļi, kad vīru Sergeju sūtījusi pat uz benzintanku, lai viņš tur iegādātos kāroto saldējumu. “Viegli nebija,” smeja arī pats Sergejs. Taujāts, ko viņš vairāk gribējis – puiku vai meiteni, jaunais tētis atzina, tas bijis mazsvarīgs jautājums: “Galvenais, lai bērniņš vesels!” Viņa vēlēme ir īstenojusies, jo, kā zināja teikt Liene, meitiņa klusētāja nebūs. Liene un Sergejs savlaikus izvēlējās vietu, kur piedzims viņu pirmā atvasīte. “Par Balviem bijām dzirdējuši vislabākās atsauksmes. Tās 100% ir attaisnojušās,” uzsvēra jaunie vecāki. Topošajām māmiņām viņi vēl nebaudīties, noskaņoties un braukt uz Balviem. Pirmdzimto vecāki nosauca par Melāniju. Līdzīgi kā vairākums, Liene uzskata, ka ģimenē jābūt diviem bērniem. Ko par to domā Sergejs? “Laiks rādīs,” viņš mulsi atbildēja. Jāpiebilst, ka jaunajā ģimenē jūlijs tagad ir dubulti svētki, jo dzimšanas diena ir gan Lienei, gan meitiņai Melānijai.

Pieci bērni piedzima Madonā..., kur sestais? 27.jūlijā plkst. 1.01 piedzima meitenīte. Svārs 3,500kg, garums 54cm. Mājās jaundzimušo gaida pieci brāļi un māsas: Agne (13 gadi), Maira (11 gadi), Aiva Līva (9 gadi), Arvis Reinis (6 gadi) un 19 gadus vecais brālis. Sarmīte Aizupe no Lubānas novada pastāstīja, ka jau sākotnēji zinājusi, ka sestais bērniņš būs meitiņa, kaut gan ārsti šo faktu apstiprināja tikai trešajā ultrasonogrāfijā. Jaundzimušo vecāki nosauca par Renāti. Sarmīte atceras, ka 26.jūlijā viņai ļoti sakārojās nobaudīt torti: “Todien paspēju tikai apsveikt tēti dzimšanas dienā un pateikt, ka jādodas ceļā. Torte, šķiet, ledusskapī mani joprojām gaida.” Nu sešu bērnu māmiņa uzskata, ka Latvijā vajadzētu būt vairāk daudz bērnu ģimeņu: “Nav nemaz tik grūti, jo bērni viens otru pieskata. Sarežģītāk audzināt puikas, īpaši tā sauktajā pārejas vecumā.” Mazulīte Renāte ir vienīgā no brāļiem un māsām, kura dzimusi Balvos. S.Aizupe neslēpa sarūgtinājumu, ka Madonas dzemdību nodaļas vietā nokļuva Balvos. “Madonā jau viss bija zināms, kolektīvs pazīstams,” viņa paskaidroja.

Puika solītās meitiņas vietā. 30.jūlijā plkst. 15.18 piedzima puika. Svārs – 3,460kg, garums 52cm. Puisēna mamma Lidija Madarniece no Madonas novada pastāstīja, ka jaundzimušo mājās gaida sešpadsmitgadīgā māsa Samanta. Zīmīgi, ka ārsti prognozēja, ka piedzims meitenīte.

“Bijām ar šo domu apraduši, tāpēc paziņojums, ka piedzimis puika, šķita kā likteņa ironija,” secina Lidija. Jautāta, vai nepieļauj, ka noticis kāds misēklis, jaunā māmiņa atsmēja, ka tas nav iespējams, jo todien Balvos piedzima tikai divi bērniņi, turklāt abi puikas: “Pie jums Balvos ir tik jauki, ka varētu dzemdēt vēl un vēl. Vislielākais paldies personālam – noliecu galvu mediķu priekšā!” L.Madarniece nešaubās, ka Latvijas standartģimenē jābūt diviem bērniem. “Savu plānu esmu godam izpildījusi,” viņa piebilda. Tas, ka plānotās meitiņas vietā piedzima puika, ieviesa korekcijas vārda došanas procedūrā. “Vārdu lai domā tētis,” nolēma nu jau divu bērnu māmiņa.

Jūlijā

Reģistrēti jaundzimušie

BALVU NOVADĀ

Māris Sējāns (dzimis 1.jūlijā)
Regnārs Šadurskis (dzimis 2.jūlijā)
Olafs Pauliņš (dzimis 5.jūlijā)
Elīza Kaļva (dzimusi 12.jūlijā)
Ričards Vasenkovs (dzimis 14.jūlijā)
Evelīna Stikiņa (dzimusi 15.jūlijā)
Eduards Laicāns (dzimis 25.jūlijā)
Timurs Šalajevs (dzimis 27.jūlijā)

Balvu novada Dzimtsarakstu nodaļā

Ieva Knēgere un Artūrs Lubāns
Žanete Loča un Aleksandrs Konstantinovs
Inese Ločmele un Mārtiņš Ozoliņš
Marija Bogdanova un Artūrs Sarkans
Elīna Tūmiņa un Jānis Nesterovs
Kristīne Branka un Anatolijs Trahnovs
Olīta Taube un Andis Podžuks
Jevgeņija Skļāra un Andrejs Koņevs
Dagnija Melnace un Mārtiņš Poliks
Daiga Dinija Laicāne un Jānis Bisters

Reģistrētas laulības

Opekalna evaņģēliski luteriskajā baznīcā

Maira Logina un Andrejs Frolovs

Balvu evaņģēliski luteriskajā baznīcā

Laine Logina un Igors Lazorenko

Vīta Koškina un Kristaps Zušs

Bērzu katoļu baznīcā

Ineta Buliga un Ilgmārs Žogota

Inese Lonska un Jānis Logins

Reģistrēti mirušie

BALTINAVAS NOVADĀ

Miķelis Supe (1969.g.)

RUGĀJU NOVADĀ

Lazdukalna pagastā
Anna Gaiduka (1931.g.)
Rugāju pagastā
Ivars Krampāns (1958.g.)

BALVU NOVADĀ

Balvu pagastā
Ilmārs Rubenis (1963.g.)
Bērzkalknes pagastā
Nikolajs Ignatjevs (1950.g.)

Leontina Melne (1950.g.)

Bērzpils pagastā

Anna Lauskiniece (1940.g.)
Marijanna Prole (1934.g.)

Lazdulejas pagastā

Vladimirs Andersons (1955.g.)

Kubulu pagastā

Jānis Annuškāns (1938.g.)
Arturs Skrausts (1927.g.)

Tilžas pagastā

Velta Ziediņa (1927.g.)

Vīksnas pagastā

Valentīna Tarasova (1939.g.)

Balvu pilsētā

Gerda Dārziņa (1933.g.)
Guntis Dārziņš (1934.g.)
Anna Korlaša (1932.g.)
Juris Kromulis (1941.g.)
Leontīne Nagle (1923.g.)
Juris Sekačs (1949.g.)
Vija Semjonova (1952.g.)

VILAKAS NOVADĀ

Šķilbēnu pagastā

Zinaida Blažnova (1922.g.)
Pēteris Circens (1967.g.)
Aleksandra Kuzņecova (1939.g.)
Jānis Logins (1942.g.)

Vecumu pagastā

Boleslavs Kokorevičs (1939.g.)

Re, kā!

Kur Raganu priede tiecas pretī saulei

Augusta vidū Ziemeļlatgalē, Viļakā, notika Vasaras dziedāšanas un tradīciju skola, kuras mērķis bija ne tikai *ielocīt* jaunas dziesmas folkloras kopas dziesmu pūrā, bet arī iepazīt dabu un pasauli. Ar "Abrenites" etnogrāfiskā ansambļa vadītājas Albinas Veinas gādību "Vaduguns" ir saņēmusi Katlakalna folkloras kopas "Rāmupe" dalībnieces GUNTAS SAULES iespāidus Viļakas pusē (tekstu publicējam saīsināti).

...Pārsteigumu un līdz šim nezināmā bija daudz. Lai arī iepriekšējās reizēs, ciemojoties Viļakas un Medņevas pusē, šīm vietām garām braucām ne reizi vien, tomēr tajās nebijām bijuši un vēl jo vairāk – par tām netikām pat neko ne zinājuši, ne nojautuši. Izzinātāja laime ir būt kopā ar aizrautīgiem, zinošiem pētniekiem, un tādi mums šai reizē bija novadpētnieks Ivars Logins, iedzimtais viļacēns, dēvējams teju par akmeņu vīru, un folkloras pētnieks Sandis Laime. Ivara pētījumu klāstā ir visvairāk tieši akmeņi – svētakmeņi, zīmjakmeņi, akmeņu krāvumi un citas ar akmeņiem saistītas zīmīgas vietas. Kā saka Ivars pats, viņam akmeņi teju vai skrien pretī, - atliek vien atcerēties, iegaumēt, lai varētu citiem parādīt. Protams, tiek ievērotas un apzinātas arī citas servietas - kalni, koki. Savukārt Sandis Laime jau vairāku gadu garumā pētījis īpašas vietas, kas saistītas ar mistiskām norisēm: seno alu un to teiku pētījumi viņu noveduši līdz pētījumiem par nakts raganām.

Vispirms visi devāmies lūkot bērzu ceļa malā, kuros raganas savulaik esot šūpojušās, un netālo Medņevas pagasta Raču ciemā (šobrīd slapjas pļavas vidū) kalniņā augošu Raganu priedi, kurā arī raganas mīt. Arheologs Juris Urtāns savā 1993. gadā iznākušajā grāmatā "Latvijas senās svētnīcas" to dēvē par senu kulta vietu, par kuru pirmās akadēmiski apzinātās ziņas iegūtas pirms Otrā pasaules kara, kad Pieminekļu valdes līdzstrādnieki Abrenes apriņķī kompleksi apsekojuši visu veidu arheoloģiskos un etnogrāfiskos pieminekļus. Raganu kalns atrodas Kiras upes palieņu pļavās. Izrādās, mazo, aiz kalna plūstošo un tagad arī bebru aizdambēto upīti vietējie gan biežāk dēvējuši par Kūras upi, bet vēl pēc citiem atzinumiem tās nosaukums cēlies no līvu valodas, ir somugrisms un būtu rakstāms kā 'Kovra'. Kalns ir iegarens, apaudzis ar kokiem un krūmiem, tā garums ir ap 300 m, platums - 80 m un augstums - ap 7-8 m. To jau kopš seniem laikiem sauc par Raganu kalnu, un tautā ir nostāsti, ka lielās priedes zaros, kas aug kalna virsotnē, šūpojušās raganas. Pusnaktī tās gājušas uz tuvējo lielceļu baidīt un žņaupt vēlinos ceļiniekus. Vietējie ļaudis bieži stāsta arī to, ka raganas nelaiķā viņu vietās parādījušos ļaudis uzskatījušas par traucētājiem un nokutinājušas līdz nāvei. Citos nostāstos minēts, ka Raču Raganu kalnā bijis pagrabs ar apslēptām bagātībām un tās daudzi gribējuši

Medņevas dižakmens. Novadpētniekam Ivaram Loginam akmeņi teju vai paši skrien pretī. Pārējiem uzrāpties dižakmens mugurā nebija nemaz tik viegli.

atrast, tāpēc kalna virsma ir izraknāta. Raču Raganu kalns neesot mākslīgi izveidots, bet ir dabisks kalniņš. Daudzē nostāsti, kas vijas ap šo kalnu, norāda uz tā nozīmību gan agrāk, gan tagad. Teikās aprakstītās raganas un citi mitiskie personāži norāda uz seniem, Viļakas apkārtnes iedzīvotāju pagāniskajā pasaules uzskatā balstītiem, priekšstatiem. No iešanas pāri pļavai un kāpšanas kalnā pie priedes gan tikām atrunāti, toties devāmies uz mazliet tālāko Medņevas dižozolu un no tā netālu upītes krastā guļošu dižakmeni. Par milzīgo, rētu rētām izvagoto un daudzveidīgām sūnām apaugušo akmeni Ivars atceras kādu nesen dzirdētu teiksmu – tā stāsta par zēnu, kurš lūdzis garāmbraucēju kādu kravu nogādāt viņam vien zināmā vietā, bet vēlāk pazudis kā akā.

Atgriežoties Viļakā, pa ceļam jau atkal Raganu priede ar savu neapturamo vilinājumu doties pār pļavai un... tad tas notiek – Ivara un Sanda iedvesmoti, viens pēc otra, viens otru mūndrinādami, metamies slapjajā pļavā iekšā uz mērķi – ar kokiem un krūmiem apaugušo pauguru ar Raganu priedi tā galā. Līdz ceļiem solītais ūdens ir tik tikko līdz potītēm, un arī tas tikai vietām. Nonākuši kalna pakājē, pārsteigumā ieraugām, ka ceļš līdz priedei izkopts. To paveikuši tuvējo māju un pļavas saimnieki – Zarembu ģimene, uzņemdamies rūpes par dabas un kultūrvēstures vietu un koku. Arī apkārt priedei iztīrīts laukumiņš, tomēr te jūtams, ka tā vēlētos vēl lielāku brīvo laukumu, kur savu zarotni izstiept. Te nu viņa ir – Raganu priede, kas atbilstoši Sanda un Ivara iepriekšredzētā stāstiem majestātiski tiecas pretī saulei. Skujotie zari mirdz tuvējā saules rieta staros – priede ir tiešām saules velšu apdāvināta. Tās dobumā kāds no mums ieliek ziedu – Mārai, dabai vai varbūt neredzamajai pasaulei, neizpaustajai tumsai un nezināmajam sevī, dabā un tālajā kosmosā.

Pēc vakariņām sasežam Viļakas Pensionāru saietu nama mājīgajā zālē klausīties Sanda Laimes stāstījumu par to, kā viņš, pētīdams senās, zīmju aprakstītās un teiksmām apvītās alas,

Raganu priede. Vasaras dziedāšanas un tradīciju skolas dalībnieki priedes dobumā ielika ziedus kā veltījumu dabai un koka dižajam mūžam. Blakus priedei (foto) - raganu pētnieks Sandis Laime.

nonācis līdz interesei par raganām un to savpatīgo pasauli, arī līdz vēlmei to izziņāt vairāk, kā guvis jaunas atziņas par to, kas īsti raganas ir. Neba man te atstāstīt Sanda stāstīto, - daudz kas no tā plaši aprakstīts viņa aptuveni pirms diviem gadiem iznākušajā monogrāfijā "Nakts raganas". Raganu vietu Latvijā, kā izrādās, ir gana daudz arī šeit, Ziemeļlatgales pusē. Un ir dažādi viedokļi par to, kādas vien tās var būt, īpašām spējām apveltītas – labās riebējas, dziednieces, zintnieces, kā arī kaitnieces un nešķis-tenes. Taču Sanda stāstījumā, tāpat kā pieminētajā grāmatā, vēstīts par kādu citu raganības aspektu – raganas, kuras ir kā rēgi un nemaz nav īsteni dzīvas būtnes, bet ir saistītas ar neredzamo pasauli. Raganas, kuras *mīt* savās īpašās vietās un īpašā laikā rādās cilvēkam. Reizēm tās nemaz neredz, bet tikai dzird. Tās velējas, sukā matus, un tiem, kas viņu nodarbē ieaucas, vai nu nozūd no acu skata, vai maldina, vai, kā minēts vēl iepriekš, - nokutina līdz nāvei.

Īsumā

Pirmais vilks šosezon nomedīts Vecumos

Kopš jūlija vidus Latvijā atklāta vilku medību sezona, kuras laikā kopumā atļauts nomedīt 250 dzīvniekus. Līdz šim Latvijas teritorijā nomedīti seši vilki, viens no tiem Austrumlatgales virsmežniecības teritorijā, Viļakas novada Vecumu pagastā.

Eiropas mērogā vilks iekļauts aizsargājamo sugu sarakstā, bet Latvijā, vismaz līdz šim, pelēču bijis vairāk nekā pietiekami. Īpaši Latgalē, tostarp arī mūsposē, kur plēsēji mēdz ierasties no Krievijas, šķērsojot robežu. Pēdējo triju gadu laikā nomedīto plēsēju skaits Austrumlatgales virsmežniecības teritorijā palielinājies - nomedīti 76 vilki.

Iepriekšējos gados no pelēču uzbrukumiem cietuši gan meža dzīvnieki, gan mājdzīvnieki - aitas, teļi, suņi. Arī šogad Valsts meža dienests jau brīdinājis iedzīvotājus no plēsēju sirojumiem, jo pienācis laiks, kad vecie vilki apmāca jaunus medību mācā. Mednieki zina daudzus gadījumus, kad pelēcis teju acu priekšā aiznes mugurā uzmetu, nokostu aitu vai nočiepj pie ķēdes piesietu kranci.

Vasarā vilku nomedīt ir ļoti grūti - medniekiem traucē gan garā zāle, gan raibais koku lapu fons. Vilku pievilināšanai mednieki izmanto pat vilku piegaidotājus. Iepriekšējos gados plēsēju izviliņāšanai no purviem un mežiem piegaidotāju talkā aicināja arī mednieki Baltinavas pusē. Taču šovasar vilkus gaudojam šai pusē nedzird. Mednieku kolektīva "Vientuļie vilki" vadītājs Ojārs Lācis pauž pārliecību, ka vilki pārvietojas tur, kur viņiem ir barības bāze. Proti, uz citiem Latvijas reģioniem, kurus vēl nav skāris Āfrikas cūku mēris. Vilks dienā var noiet līdz pat 50 kilometriem. "Pierobežā vilkiem nav ko darīt, jo krasi jūtams meža dzīvnieku (izņemot aļņus un briežus) trūkums," saka pieredzējušais mednieks.

Pretejas domās ir mednieku kolektīva "Vecumi" vadītājs Alberts Draviņš. Piemēram, kolektīva mednieks Nikolajs Feoklistovs, medījot uz gaidi, vilku pamanījis brīdī, kad pelēcis dzinies pakaļ stirnu baram. Stirnas iebēgušas mežā, bet tām sekojis kaut kas pelēks. Sākotnēji mednieks domājis, ka arī tā ir stirna, tikai atpalikusi no pārējām. Tomēr nē, stirnām pa pēdām sekojis vilks, ko medniekam izdevies nomedīt. "Vilku pēdas manītas arī pēc lietus uz ceļa, kā arī citās vietās," saka A. Draviņš. Viņš pārliecināts, ka vilki bija un būs. Ja nebūs mežacūku un stirnu, tad uzbruks mājdzīvniekiem.

Virsmežniecības medību inženieris Aivars Lukša strikti neaizstāv ne vienu, ne otru viedokli. Viņš piekrīt, ka vilki pārvietojas tur, kur ir barības bāze, bet, iespējams arī, ka šādos apstākļos, kad barības paliek mazāk, vilki mazāk arī vairojas. "Vilks ir plastisks dzīvnieks," viņš secina.

Tauriņu nakti interesanti novērojumi

13. augustā Litenē, neraugoties uz smidziņošu, smalko lietutiņu un vēju, uz dabas izziņas pasākumu "Tauriņu nakts Pededzes krastā" pulcējās teju divi desmiti interesentu.

Bija arī ģimenes ar bērniem, kurām interesēja, kas notiek naktī, kad uz degošu gaismu atlido kukaiņi, kur tie dzīvo, no kā pārtiek un ko dara derīgu cilvēkiem un dabai. Tālāko ceļu uz Liteni bija mērojuši ģimene no Jaunpiebalgas.

Izturīgākos pasākuma dalībniekus, kā arī pašus rīkotājus jau krietni pēc pusnaktis pārsteidza interesanti novērojumi. "Naktī atlidoja dažas tauriņu sugas, kuras retāk pats biju redzējis, - gaiļbiksišu pūcīte, melnā plakanpūcīte, vēl daži tauriņi, kuriem zinātnieki latviskos nosaukumus vēl nav piešķīruši," pastāstīja Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieks, entomologs Guntis Akmentīns. Gaisma pievilināja pat dažas spāres un pulciņu sirseņu. Tauriņu nakti par spīti ne tik labiem laika apstākļiem saskaitītas ap 60 tauriņu sugas.

Ziemeļvidzemes putnu pētniecības biedrības vadītāja Elviņa Kantāna vadībā pasākuma dalībnieki devās arī isās, naksnīgās pastaigās, lai iepazītu citus nakts iemītniekus Pededzes apkārtnē. Tonakt izdevās sagaidīt gan meža pūces atsaukšanos, gan novērot barojamies divas sikspārņu sugas. Dabas izziņas pasākums "Tauriņu nakts Litenē" ir tradicionāls ikgadējs pasākums, ko rīko Dabas aizsardzības pārvalde un Ziemeļvidzemes putnu pētniecības biedrība, lai iepazīstinātu ar dabas vērtībām Pededzes lejtecē.

Lappusi sagatavoja I. Zinkovska

Jaunākie žurnālu numuri

Citādā Pasaule

✓ Dzīves mākslas eksperte Antra Poča. *Kā sievietei atrast ideālu vīrieti un papildīt savu misiju.*

✓ Kopt var kapus un mazdārziņu, nevis laulību. *Saruna ar sociālās psiholoģijas pētnieci Lailu Girsovu.*

✓ Grobiņas baisā pagātne. *Pirmā ekspedīcijas uz Kurzemi, raganas meklējot.*

✓ Zaļie bērni no zila gaisa. *Noslēpumainie atnācēji viduslaiku Anglijā.*

- ✓ Dzīves skaītis 5. *Tavs liktenis zem astrologa lupas.*
- ✓ Līgavas mūmija. *Kapeņu stāstīšs pirms kāzām.*
- ✓ Levitācijas prasme. *Parapsiholoģijas fenomens Eiropā un austrumu tradīcijās.*

Legendas

✓ Valdzošais blēdis. *Andreja Mironova atveidotajos filmu varoņos iemīlējās miljoniem padomju sieviešu.*

✓ Bostonas žņaudzējs. *Zinātnes progresa dēļ var gadīties, ka noziedznieka vārds nāk atklātībā pēc daudziem gadiem.*

✓ Čekas garā roka. *PSRS specdienesti Kremļa pretinieku iznīcināšanas operācijas rīkoja arī ārzemēs.*

✓ Pirmā Latviešu teātra zvaigzne. *Visi zina, kas ir Vija Artmane, Lilita Bērziņa, Elza Radziņa. Taču pirmā populārā aktrise uz latviešu teātra skatuves bija Dace Akmentiņa 19. gadsimta beigās.*

✓ Djatlova pārejas noslēpums. *Ziemeļurālos atrodas Djatlova kalnu pāreja, kuru mēdz dēvēt arī par mirušo pāreju.*

Ilustrētā Pasaules Vēsture

✓ Jauna metode arheoloģiskās izpētes veikšanai ezera dzīlēs. *Ap Sāvienas ezeru Madonas novadā jau vismaz kopš dzelzs laikmeta dzīvojuši cilvēki.*

✓ Okeāna darba zirgi. *Otrā pasaules kara pirmajā gadā vācu zemūdenes iznīcina tik daudz apgādes kuģu, ka Lielbritānijai draud sakāve.*

✓ Ivana Bargā reformas un terors Krievijā. *Par pirmo Krievijas caru kronētais Ivans IV ienīst dižciltīgos.*

✓ Rīgas pirmais dārzu meistars. *1880.gada 1.janvāra naktī Rīgā ierodas vācietis Georgs Kūfals, tikko amatā ieceltais pilsētas galvenais dārznieks.*

✓ Pārsteidzošā Tenočtitlana. *Indiāņu lielpilsēta pārspēj Eiropas metropoles.*

✓ Skotu ekonomists izputina Franciju. *Ir 1715.gada 1.septembris: Versaļas pēļos miris izšķērdīgais Saules karalis, bet tauta grimst nabadzībā un gatavojas dumpim.*

✓ Jūrnieku sodi. *Kad dzeramais ūdens samaitājies, ēdienu pārklājis pelējums un apkalpe vairākus mēnešus nav redzējusi zemi, līdz dumpim uz kuģa var būt tikai viens solis.*

✓ Aukstais karš Centrālāzijā. *Britu virsnieks un ceļotājs Frānsiss Janghabens 1889.gadā dodas dzīvībai bīstamā ekspedīcijā uz kalnu reģionu, kur pirms tam eiropieši nav redzēti.*

Vēriģā acs

Atrodot foto 10 atšķirības, Jums ir iespēja iegūt balvu. Atbildes gaidām līdz 10.septembrim.

8. kārtā

Iepriekšējai kārtai iesūtītas 17 pareizas atbildes. **Konkursa "Vēriģā acs" 7.kārtā veiksmē uzmaidīja ANNAI MINCĀNEI no Balviem.** Pēc balvas griezties redakcijā.

Palauzi galvu

Piedāvājam pašlaik Eiropā populārāko *galvas laušanas* miklu, kuru atrisinot, iespējams jūs saņemsiet pārsteiguma balvu. Tukšajos laukumos ielieciet ciparus tā, lai katrā mazajā kvadrātā un visos kopā horizontālajās un vertikālajās rindās nebūtu divu vienādu ciparu. Atbildes gaidām līdz 10.septembrim.

8. kārtā

6	4		8				
			2	4	1		
3	2		1	5	6		
2	7			1	9		
		6	2	4	9	8	
	4		5		1	2	
8			1	6		2	5
	2		8	5			
			4			7	1

Pareizas atbildes iesūtīja: J.Voicišs, I.Dzergača, M.Pretice, A.Ruduks, S.Sirmā, D.Svarinskis, J.Pošeika, V.Gavrjušenkova, M.Vidners, E.Ķirsona, A.Ančs, St.Lazdiņš, Z.Pulča (Balvi), M.Bleive (Viksnas pagasts), V.Šadurska, L.B. (Rugāju novads), B.Ķise, A.Siliņa, A.Mičule, A.Slišāns (Tilža), I.Homko (Medņeva), A.Jugane (Vectilža), N.Mantone (Bērkalnes pagasts), V.Ločmele (Lazdukalns), D.Zelča (Krišjāņu pagasts), I.Supe (Cērpene), V.Krēmere (Susāju pagasts), V.Dragune (Kuprava), M.Keiša (Upīte), Z.Ziemele (Naudaskalns).

7. kārtas uzvarētāja ir INĀRA SUPE no Cērpene. Pēc balvas griezties redakcijā.

Foto konkurss

Katra mēneša labākās fotogrāfijas autors saņems balvu. Fotogrāfijas var iesūtīt pa pastu – Balvi, Teātra ielā 8, LV-4501, vai elektroniski – vaduguns@apollo.lv. Pie foto obligāti norādāms vārds, uzvārds (vēlams - tālrunis).

Skaties uz rudenī. Iesūtīja Jekaterina Slišāne no Bāltinavas.

Mana pilsēta. Iesūtīja Leontīna Dukaļska no Balviem.

Par augusta veiksmīgākās fotogrāfijas autori atzīts RINALDS MARTIŅENKO ar fotogrāfiju "Piles", kas publicēta 9.augustā. Pēc balvas griezties redakcijā.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Svētki

Sakausē tautu vienotā spēkā

23.augustā Zemessardze, kas kļuvusi par nozīmīgu Nacionālo bruņoto spēku struktūru un valsts aizsardzības pamatu, atzīmē 25.pastāvēšanas gadadienu. 15 savas dzīves gadus dzimtenes aizstāvju rindās aizvadījis Zemessardzes 31. AMII bataljona 1.kājnieku rotas komandieris, kapteinis GUNTARS MEŽALS.

Pirms 15 gadiem Guntars Mežals iestājās Zemessardzes 65. Atsevišķajā studentu bataljonā un pēc trīs ārrindas zemessardzē pavadītiem gadiem kļuva par profesionālu karavīru. Dienesta laikā viņš bija kājnieku nodaļas komandieris, vēlāk - kājnieku vada komandieris, bet tagad - kājnieku rotas komandieris. Zemessardzē G.Mežals atgriezās 2013.gadā, bet jau kā profesionālā dienesta karavīrs. Vairāk nekā trīs gadus kapteinis G.Mežals ir Zemessardzes 31.AMII bataljona 1.kājnieku rotas komandiera amatā.

Kāpēc savulaik nolēmāt kļūt par zemessargu?

-2001.gadā, kad vēl studēju augstskolā, ar kursabiedriem nolēmām papildus apgūt militāro apmācību - pēc lekcijām devāmies uz vietējo Zemessardzes bataljonu un nokārtojam iestājpārbaudījumus. Pēc neilga laika saņēmām formas tērpu, apmācībās apguvām militārās pamatiemaņas un Rīgā, Brāļu kapos, devu zemessarga zvērestu, ko līdz pat šai dienai neesmu nožēlojis. Līdz ar to, kamēr lielākā daļa studentu gatavojās nedēļas nogales pasākumiem, mēs ar draugiem gatavojāmies Zemessardzes mācībām, jo tajā laikā mācības notika gandrīz katru sestdienu un svētdienu un par to nepiešķīra nekādas naudas kompensācijas.

Vai dienesta laikā esat saņēmis apbalvojumus, Pateicības vai Atzinības rakstus?

-Esmu saņēmis gan Pateicības un Atzinības rakstus, gan Zemessardzes un Nacionālo bruņoto spēku komandieru Goda zīmes. Šī gada maijā svētkos man piešķīra NBS komandiera 3.pakāpes Goda zīmi "Par nopelniem", un par šo apbalvojumu esmu ļoti gandarīts.

Ar kādām sajūtām sagaidāt Zemessardzes 25. gadadienu?

-Zemessardze ir Latvijas brīvības cīņu mantiniece, tā bija izšķirošs spēks atjaunotās neatkarības sākumposmā. Zemessardze ir ne tikai dzīvotspējīga šodien, bet arī organizācija, kas sakausē Latvijas tautu vienotā spēkā un ļauj mums droši stāties pretī jebkuriem izaicinājumiem. Man prieks par jauniešiem, kuri stājušies Zemessardzes rindās, lepnums par gados vecākajiem zemessargiem, ka viņi visi ir gatavi ziedot savu laiku un spēku militāro zināšanu papildināšanā. Es jūtu patiesu gandarījumu, ka Zemessardzes vīri ar nesalauzamu ticību un drosmi kopā ar Latvijas bruņotajiem spēkiem sargāja savu zemi un tautu toreiz un to dara arī tagad. Mūsu Zemessardze saprot, ka "turēt vajag to, ko gūvām" – brīvību savai Latvijai.

Kā svinēsiet šos svētkus?

-Tie ir tautas un armijas svētki. 20.augustā Rīgā pie Brīvības pieminekļa un 11.novembra krastmalā notika parāde ar plašu koncertprogrammu, kurā piedalījās arī viesi no Igaunijas un Lietuvas. Parādē piedalījās arī mūsu pusē četru novadu zemessargi. Dalība militārajā parādē bija pagodinājums un sava veida apbalvojums, jo tajā vienmēr piedalās labākie karavīri un zemessargi. Šogad vairākiem mūsu rotas zemessargiem tā ir jau trešā militārā parāde.

Kā mainījusies Zemessardze kopš laika, kad tai pievienojāties?

-Pirmais, ko gribētu minēt, ir ieroči, jo jebkurai karavīram un zemessargam neatņemama dienesta sastāvdaļa ir ierocis. Uzsākot dienestu Zemessardzē, mūsu rīcībā vēl bija AK-47 jeb Kalašņikova 7,62 mm automāti, tagad zemessargu rīcībā ir trieciensautenes AK-4 un G-36. Protams, pēdējos gados valsts daudz ieguldījusi Zemessardzes ekipējuma iegādei. Tas kļuvis mūsdienīgāks. Manuprāt, zemessargam nav jātērē personīgie līdzekļi, lai iegādātos, piemēram, labāku uzskabi, nekā viņam izsniegtu valsts.

Ar katru gadu apmācība kļūst arvien intensīvāka. Uzdevumu skaits nesamazinās. Veltām vairāk sestdienu un svētdienu militārajai apmācībai. Zemessardzes personālam tagad ir arī jauni formas tērpi.

Kuri brīži dienesta laikā sagādājuši vislielāko gandarījumu?

-Gandarījums rodas, kad vadība novērtē padarīto darbu un paveikto uzdevumu izpildi. Gandarījumu sagādā zemessargu apzinīgums, pildot uzdevumus. Esmu apmierināts ar zemessargu sekmēm, kuri piedalās Latvijā un ārzemes organizētajosursos un apmācībās. Man ir prieks, ka mēs varam un varēsim vēl labāk. Esmu gandarīts, ka aktivitāšu ziņā mūsu 1.kājnieku rotas zemessargi no Balvu, Viļakas, Rugāju un Baltinavas novadiem

Lepns par to, ko dara. G.Mežals saka paldies par dienestu visiem, kuri saprot šo valstiski svarīgo uzdevumu un godam to pilda!

pēdējos gados ir visaktīvākie visā 2.Zemessardzes novadā, un mūsu 31.AMII bataljonā 1.kājnieku rota ir atzīta par labāko. Tātad ieguldītais darbs nebija veltīgs.

Ar kādām grūtībām jārēķinās tiem, kuri pievienojas Zemessardzei?

-Vispirms jābūt motivācijai apgūt militārās zināšanas un kļūt par savas zemes sargu. Neslēpšu - ir bijuši gadījumi, kad cilvēki domā, ka tā ir kaut kāda izklaide un zemessargi, sēžot mājās, vienkārši saņem naudu. Citi atkal domā, ka mēs tikai nodrošinām kaut kādu pasākumu apsardzi - tas gluži nav mūsu primārais uzdevums. Pēdējos trijos gados neesam atteikuši nevienai pašvaldībai, kaut gan jāņem vērā, ka valsts zemessargiem par komercpasākumu apsardzi nemaksā. Tāpēc pasākumu organizatoriem ar zemessargiem jāslēdz līgums un jākompensē viņiem par ieguldīto darbu. Taču ir bijuši gadījumi, kad zemessargi apsargā pasākumus, patriotisku jūtu vadīti. Pievienojoties Zemessardzei, jārēķinās ar intensīvu apmācību un sava brīvā laika pavadīšanu disciplinētā un ziņošā kolektīvā, iegūstot daudz dzīvīgu noderīgu zināšanu. Dienesta laikā, esot rotas komandiera amatā, centos un centīšos atbrīvoties no zemessargiem, kuri ir neaktīvi un vienkārši nav pelnījuši valkāt zemessarga formas tērpu.

Ko jums personīgi devis dienests Zemessardzē?

-Pirms 15 gadiem dienests ārrindas zemessardzē man deva iespēju izdarīt izvēli kļūt par profesionālā dienesta karavīru, vēlāk kļūstot par Latvijas armijas virsnieku. Protams, dienests Zemessardzē un profesionālajā dienestā dod iespēju attīstīt dažādas zināšanas un spējas, kas nepieciešamas tēvzemes aizstāvjiem. Mēs visi dienestā mācāmies arī no saviem biedriem gan apmācību laikā, gan kvalifikācijasursos. Šobrīd pilnveidoju savas angļu valodas zināšanas NBS Valodu skolā.

Vai jaunā paaudze mūsu pusē izrāda lielu interesi par pievienošanu zemessargu rindām?

-Esmu lepnas par mūsu pusē iedzīvotājiem un sevišķi tiem, kuri jau kļuvuši par zemessargiem. Bijušā Balvu rajona teritorijā interese ir ļoti liela. Daži jaunieši, jau mācoties vidusskolā, izvēlas iegūt militārās zināšanas, lai pēc skolas absolvēšanas vieglāk varētu iestāties Nacionālajā aizsardzības akadēmijā vai profesionālajā militārajā dienestā. Sevišķi gribētu atzīmēt Balvu novada Bērzpils pusi, kur dzīvo patiesi patriotiski noskaņoti iedzīvotāji.

Ko gribētu novēlēt saviem dienesta biedriem un visiem zemessargiem šajos svētkos?

-Dienesta biedriem novēlu būt vienotiem savās domās, vārdos un darbos, turēt godā savu valsti, savu pilsētu, savu ģimeni un savu sētu, pateikties un patiesā cieņā pieņemt ikviena karavīra vai zemessarga veikumu savas valsts un tautas labā!

Zemessargiem novēlu turpināt tādā pašā garā un iet tikai uz priekšu, attīstot savas zināšanas un spējas! Jo, būdami zemessargi, jūs domās, darbos un savā stājā esat pierādījuši tautas dvēseles spēku. Plašās zināšanas un apbrīnojamās darba spējas padarījušas Jūs par autoritāti Latvijas pilsoņu acīs.

Informē zemessardze

Par trim kaprājiem vairāk

Foto - no personīgā arhīva

Nesen 31.AMII bataljona 1.kājnieku rotu papildinājuši trīs jauni instruktori. 19.augustā, absolvējot Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Cēsu Instruktoru skolu, trīs 31.AMII bataljona 1.kājnieku rotas zemessargi Igors Trahnovs no Balviem, Māris Kočāns no Rugājiem un Andris Mežsargs no Balviem saņēma stacionāras kaujas šaušanas instruktoru apliecības, kā arī kaprāja dienesta pakāpes.

Jauno instruktoru kurss ilga vairākas nedēļas. Noslēdzot divās nedēļās NBS Cēsu instruktoru skolā topošie instruktori pilnveidoja praktiskās kaujas šaušanas nodarbību vadīšanas iemaņas un apguva teorētiskās un praktiskās zināšanas militārajā vadībā, kolektīva saliedēšanā, šķēršļu pārvarēšanā un citās militārajās jomās. Veiksmīgi nokārtojot pārbaudījumus, visi trīs 1.kājnieku rotas zemessargi saņēma stacionārās šaušanas instruktora sertifikātus, kuru derīguma termiņš turpmāk būs jāpagarina ik pēc pieciem gadiem.

1.kājnieku rotas komandieris kapteinis Guntars Mežals un rotas virsreržants Guntis Pauliņš gandarīti, ka ar katru gadu rotā paliek vairāk apmācītu jaunāko instruktoru.

Informē policija

Avārijās cietuši divi cilvēki

Valsts policijas Latgales reģiona pārvalde ziņo, ka no 15. līdz 21.augustam bijušā Balvu rajona teritorijā sastādīti četri administratīvā pārkāpuma protokoli par atrašanos sabiedriskā vietā alkohola reibumā, divi – par sīko huligānismu, kā arī notikuši četri ceļu satiksmes negadījumi (divos no tiem cietuši cilvēki), policija devusies uz 8 ģimenes un sadzīves rakstura konfliktu izsaukumiem, aizturēti trīs autovadītāji un viens velobraucējs, kuri sēdušies pie stūres alkohola reibumā.

Brauc dzērumā

15.augustā Balvos 1996.gadā dzimis vīrietis vadīja automašīnu "Mercedes", būdams alkohola reibumā (1,44 promiles). Sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

18.augustā Balvu novada Tilžā 1968. gadā dzimis vīrietis sēdās pie auto stūres 1,93 promiņu reibumā.

Nokrit un savainojas, braucot ar mopēdu

15.augustā Viļakas novada Vecumu pagastā 1970.gadā dzimusi sieviete, vadot mopēdu "Honda", neizvēlējās drošu braukšanas ātrumu, kā rezultātā netika galā ar mopēda vadīšanu un krita, gūstot smagas traumas. Sieviete nogādāta ārstniecības iestādē.

Ietiecās ēkas sienā

16.augustā Balvos 1986.gadā dzimis vīrietis, vadot automašīnu "Volkswagen", netika galā ar transportlīdzekļa vadību un, nobraucot no ceļa, ietiecās ēkas sienā. Vīrietis ar dažādām traumām nogādāts slimnīcā.

Aktivizējušies velosipēdu zagļi

18.augustā Rugāju novada Lazdukalnā no daudzdzīvokļu mājas nozagts velosipēds. Notiek izmeklēšana.

20.augustā Viļakā nozagts velosipēds. Notiek izmeklēšana.

Izraisa auto sadursmi

18.augustā Balvos sadūrās automašīnas "Volkswagen" un "Mitsubishi", kuras vadīja 1976.gadā dzimusi sieviete un 1992.gadā dzimis vīrietis.

Informē Tieslietu ministrija

Veiktas izmaiņas bezmantinieku mantas tiesiskajā regulējumā

Šonedēļ valdība apstiprināja Tieslietu ministrijas sagatavotos grozījumus Ministru kabineta noteikumos "Noteikumi par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību ar bezmantinieku mantu", kas paredz vairākas būtiskas izmaiņas esošajā kārtībā, kādā zvērināts tiesu izpildītājs nodrošina bezmantinieku mantas administrēšanas procesu un veic uz bezmantinieku mantu pieteikto kreditoru pretenziju apmierināšanu.

Līdz šim praksē par kreditoru, kam ir tiesības pretendēt uz bezmantinieku mantas procesā gūtiem ienākumiem, tika atzīta arī tāda persona, kuras prasījums iekļauts notariālajā aktā par mantojuma lietas izbeigšanu, lai gan lietas izbeigšanas brīdī tas vēl nav atzīts ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu, vien ierobežojot šāda kreditora tiesības izmantot ieskaitu un saņemt pieteiktā parāda atmaksu līdz tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim. Savukārt ar grozījumiem nostiprināts, ka bezmantinieku mantas pārņemšanas un pārdošanas administrēšanas procesa ietvaros gūtos ienākumus zvērināts tiesu izpildītājs sadala tikai tādu kreditoru pretenziju segšanai, kuras ir nodrošinātas ar hipotēku, komerčķilu vai ietvertas

publiskā aktā vai saistībā, kas atzīta ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu.

Visām tām personām, kuru pieteiktās pretenzijas līdz 2016. gada 31. augustam ir (tiks) iekļautas notariālajā aktā par mantojuma lietas izbeigšanu, bet kuras nav (nebūs) nodrošinātas ar hipotēku, komerčķilu vai ietvertas publiskā aktā un mantojuma lietas izbeigšanas brīdī nav bijušas (vēl nebūs) atzītas ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu, līdz 2016. gada 31. decembrim jāiesniedz zvērinātam tiesu izpildītājam, kura lietvedībā atrodas konkrētā lieta par bezmantinieku mantu, informācija, kas apliecinātu faktu par tiesvedības uzsākšanu notariālajā aktā ietverto pretenziju pamatojošo saistību atzīšanai (piemēram, tiesas lēmuma noraksts par pieteikuma pieņemšanu). Minētās informācijas savlaicīgas neiesniegšanas gadījumā zvērināts tiesu izpildītājs bezmantinieku mantas pārņemšanas un pārdošanas administrēšanas procesa ietvaros gūtos ienākumus pēc 2016. gada 31. decembra sadalīs noteikumos noteiktajā kārtībā, neņemot vērā šādu kreditoru pretenzijas.

Jaunie grozījumi paredz, ka arī bezmantinieku mantā ietilpstošu nekustamu īpašumu turpmāk zvērināts tiesu izpildītājs pārdos elektroniskā formā organizētā izsole

Elektronisko izsoļu vietnē: <https://izsoles.ta.gov.lv>. Ar grozījumiem noteikts, ka zvērinātam tiesu izpildītājam ir tiesības atvērt un bez valdītāja piekrišanas ieiet bezmantinieku mantā ietilpstošā nekustamajā īpašumā, kā arī citās telpās un glabātavās, par kurām ir ziņas, ka tajās atrodas bezmantinieku manta. Tāpat gadījumos, kad bezmantinieku mantas sastāvā ietilpstošie naudas līdzekļi atrodas pie trešās personas, zvērināts tiesu izpildītājs dos šai personai rīkojumu naudas līdzekļus iemaksāt vai pārskaitīt zvērināta tiesu izpildītāja depozīta kontā.

Ar grozījumiem noteikts, ka zvērināts tiesu izpildītājs no lietā par bezmantinieku mantu gūtajiem ienākumiem personai sedz tos izdevumus, kas saistīti ar mantojuma lietas izsludināšanu pie zvērināta notāra, un ko apliecina zvērināta notāra izrakstīta kvīts vai rēķins. Izdevumi tiks atlīdzināti Ministru kabineta noteikumos noteiktajā kārtībā, ja ieinteresētā persona līdz bezmantinieku mantas atsavināšanā gūto ienākumu sadales brīdīm būs iesniegusi par konkrēto lietu atbildīgajam zvērinātam tiesu izpildītājam zvērināta notāra izrakstītu kvīti vai rēķinu, kas šādu izdevumu rašanos apliecina. Minētie grozījumi stāsies spēkā 2016. gada 1. septembrī.

LANA IVULĀNE

Informē Zāļu valsts aģentūra

Aicina noskaidrot zāļu cenu mājaslapā

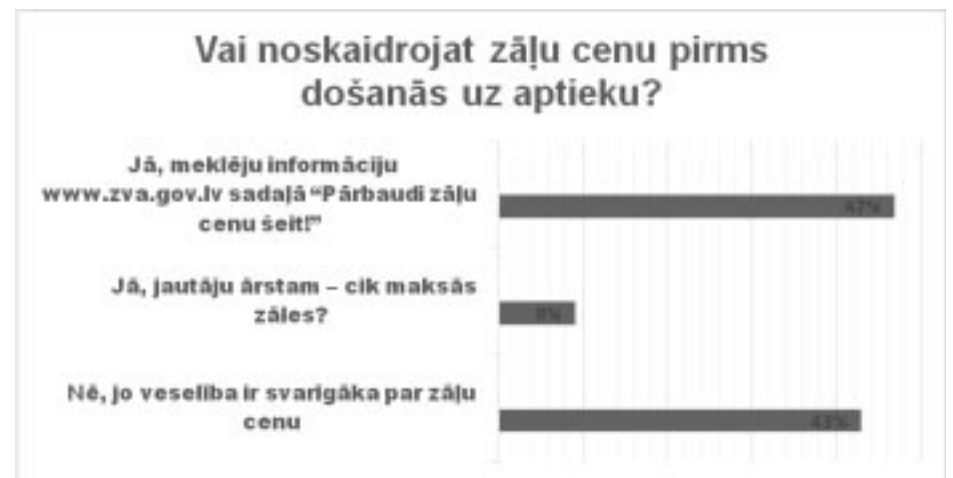
Kā liecina Zāļu valsts aģentūras (ZVA) mājaslapā www.zva.gov.lv veiktā aptauja, vairums respondentu (47%) pirms došanās uz aptieku labprāt izmanto mājaslapā sniegtās iespējas un noskaidro maksimāli pieļaujamo zāļu cenu* aptiekā. Tāpat 11% respondentu par zāļu cenu jautā savam ārstējošajam ārstam. Savukārt 43% respondentu atbild, ka veselība ir svarīgāka par zāļu cenu, tādējādi apliecinot, ka zāļu cenas jautājums ir pakārtots veselības vajadzībām un ārsta norādījumiem.

ZVA mājaslapā pieejamā zāļu cenu pārbaudes forma "Pārbaudi zāļu cenu šeit!" palīdz pirms došanās uz aptieku ne tikai noskaidrot maksimāli pieļaujamo zāļu cenu, bet arī iegūt informāciju par lētāko medikamentu no tirgū esošajiem analogiem. Piemēram, ja ārsts nav noteicis citādi, farmaceits var ieteikt, bet pacients var izvēlēties lētākas zāles.

Ikviens ZVA mājaslapas apmeklētājs var vienkārši noskaidrot zāļu cenu un izvēlēties zāles atbilstoši savām finansiālajām iespējām. Svarīgi atcerēties, ka pirms jebkuru zāļu iegādes ir jākonsultējas ar ārstu vai farmaceitu,

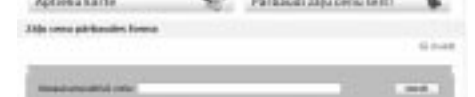
kas palīdzēs izvēlēties zāles, ņemot vērā ne tikai veselības stāvokli, saderību ar citām (paralēli lietotām) zālēm, bet iespēju robežās ņems vērā arī pacienta finansiālās iespējas. Jo ikviens ārsts ir ieinteresēts, lai pacients izrakstītās zāles lietotu un ārstētos, nevis noliktu recepti plauktā. Savukārt ZVA mājaslapā ir izveidots ērts rīks, kur pacients pats var aplūkot lētākas zāles no tirgū esošajiem analogiem un lūgt ārstam un/vai farmaceitam padomu. Arī nozares profesionāļi (ārsti) ir atzinuši, ka labprāt izmanto minēto zāļu cenu pārbaudes formu, jo ātri un ērti var noskaidrot zāļu cenu.

Zāļu cenu pārbaudes forma "Pārbaudi zāļu cenu šeit!" piedāvā cenu meklēt gan pēc zāļu nosaukuma (piemēram, Ibuprofēns), gan aktīvās vielas (piemēram, Ibuprofēns). Meklētājā ierakstot aktīvās vielas nosaukumu, meklēšanas rezultātos parādīsies Latvijā pieejamie medikamenti ar konkrēto zāļu sastāvā esošo aktīvo vielu un tiem būs norādīta aptiekas maksimāli pieļaujama cena. Atvērtajā meklētāja logā papildus redzēsiet arī zāļu nosaukumu, primārā iepakojuma devu, zāļu formu, skaitu iepakojumā un reģistrācijas apliecības īpašnieku. Savukārt, ierakstot zāļu nosaukumu, uzzināsiet cenu visām zālēm ar šādu nosaukumu, bet dažādiem iepako-

jumiem un koncentrāciju. Klikšķinot uz izvēlēta medikamenta nosaukuma, ir iespēja iegūt plašāku informāciju, ko veido zāļu apraksts, zāļu lietošanas instrukcija, informācija par zāļu pieejamību u.c.

Vienlaikus ZVA atgādina, ja tiek konstatēts, ka licencētā aptiekā zāļu cena pārsniedz ZVA mājaslapā norādīto maksimāli pieļaujamo zāļu cenu, par to būtu jāziņo Veselības inspekcijai. Meklēšanas formā "Pārbaudi zāļu cenu šeit!" pieejama informācija par to zāļu

cenām, kas nav ietvertas valsts kompensācijas sistēmā.

*Aptiekas maksimāli pieļaujamā cena ir norādīta ar iekļauto pievienotās vērtības nodokli (PVN).

ILGA NAMNIECE

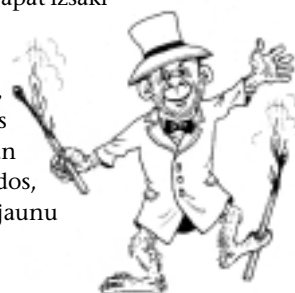
Veiksmes prognoze

23. augusts. Arī šodien, tāpat kā vakar, laurus plūks tie enerģiskie, simpātiskie un mazliet nekaunīgie abu dzimumu pārstāvji. Čakli darbojoties, atceries, ka šodienas vājās vietas ir acis, ausis un deguns. Tāpēc šodien kategoriski aizliegts taisīt pirsingus, lai nepaliktu bez ausīm, lūpām utt. Ja nav kur likt naudu, labāk dodies šoppingā. Acis, ausis un deguns noteikti paliks vietā, ko nevarētu teikt pat Tava naudasmaka saturu.

24. augusts. Normāla trešdiena normāliem cilvēkiem, kad bez vajadzības nevajadzētu bremzēt lietas, kas jāpaveic šodien. Tāpēc esi izlēmīgs gan savā darba kolektīvā, gan mežā, gan dārzā vai tūrumā. Tāpat izsaki pateicību čaklīšiem un uzšauj pa dibenu sliņķīšiem. Un, ja vēl neesi visu iegādājies savam skolniekam, fiksi uz veikal!

25. augusts. Šodienas devīze: kāds būs rīts, tāds – vakars. Tāpēc, pamodies no rīta, pienāc pie loga un vienalga, vai spīd saule, vai gāž kā no spaiņiem, pasaki vārdus: "Kāds burvīgs rīts, un es ar prieku dodos uz darbu!" Ja nu Tev aizmirstas mans padoms un pirmie izsprūk vārdi: "Vo vellos, atkal jāvelkas uz to trako māju!", tad neko darīt, baidos, ka tāda būs Tava darba diena. Šī diena piemērota iesākto lietu pabeigšanai, nevis jaunu uzsākšanai. Lai veicas!

Pareže Ilga

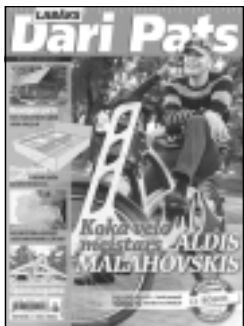
* Veiksmes un laika ziņu prognozi lasiet arī vaduguns.lv, tālr. 29365609

	Nakts		Diena
T 24.08	Skaidrs	+14	Apnācies +19
C 25.08	Skaidrs	+14	Mazonkogs +21
Pk 26.08	Skaidrs	+16	Apnācies +22
S 27.08	Skaidrs	+17	Skaidrs +25

Gismeteo.Jaunumi.

Jaunākie žurnāli

Dari Pats

☞ Koka velo meistars Aldis Malahovskis. Pēc izglītības Aldis ir galdnieks, ikdienā strādā kādā Cēsu galdniecībā, bet mājās uzbūvējis vienu no neparastākajiem velosipēdiem Latvijā - koka!

☞ Betona pavards. Kopā ar ģimeni sēžot pie uguns, klausieties, kā uguni sprakšķ malca, skatieties, kā debesīs kāpj dzirksteles un kā dārzu pārņem vakara krāsli. Uguns dzestrā vakarā gādā gaismu un siltumu. Hei, bet vēl jau varam uzcept arī desīņas uz iesmiem vai uzlikt grila resti! Izklusāsi lieliski, vai ne?

☞ Septiņi staba stiprinājumi. Būvējot jebkuru konstrukciju, nekādi nevaram izvairīties no vismaz viena būvdarbu elementa: pamatu izveides. Un vienkāršākais pamatu veids - vertikāli stabi! Visām metodēm, arī visvienkāršākajām, ir savas īpatnības, kuras padara katru no tām par piemērotāko vismaz kādā atsevišķā gadījumā.

☞ Gelkouts: poliestera sveķu aizsargpārklājums. Gelkouts ir modificēts klasisko poliestera vai epoksīda sveķu variants, ko izmanto apdares kārtai uz stiklšķiedras lamināta jeb stiklplasta ārējās virsmas. Tas ir mehāniski izturīgs, ūdensnecaurlaidīgs, UV starojumu noturīgs un pēc nopulēšanas arī estētiski pievilcīgs.

☞ Šķūnītis pagalmā. Ja jums trūkst vietas malkas, velosipēda, dārza darbarīku vai automašīnas piekabes glabāšanai, piedāvājam uzbūvēt vienkāršu šķūnīti.

☞ Līgo nakti izsapņota pirts. Autors Uldis Maniks: "Pirtij svarīguma secībā ir jāizvērtē šādi apsvērumi - krāsns, temperatūra un mitruma režīms, laivu izmēri, ūdens lietošana, atpūtas vieta, ainava un būves ilgspēja. Par krāsns konstrukcijām ir ļoti daudz šķēpu laužts, bet praksē tie visi reducējas uz to, ka vieni uzstāda vieglas un ātri uzsilstošas metāla krāsns, bet otri mūrē masīvas ķieģeļu un akmeņu krāsns. Godīgi sakot, man pašam nav īsti skaidrs, vai tiešām mūrētās krāsns ir pārliecinoši labākas, bet es nolēmu uzņēmēt, jo mājās bija uzkrājušies dažādi ķieģeļi no senākiem laikiem..."

Dārza Pasaule

☞ Ziedu dienas augustā būs mēneša pirmajā pusē, kad kliņģerīšu ziedus tējai, bet smaržīgo rožu ziedlapas var izmantot ievārījumam. Garšaugu dārziņā vai pļāvās vēl vācamas raudenes, pelašķi, deviņviru spēka ziedi.

☞ Kas darāms zemeņu dobē? Vai lapas jāgriež? Ja stādījumā stipri izplatījušās lapu slimības, pelēkā puve vai zemeņu ērce, vēlajām šķirnēm mēneša sākumā var veikt lapu apgriešanu. Svarīgi, lai līdz ziemai lapojums būtu labi ataudzis un nepazeminātos augu ziemcietība.

☞ Flokši ar divkrāsu ziediem (Phlox) - stādīšanas īpatnības, augsnes sagatavošana, veco dzinumu griešana.

☞ Āderes dārzā. Vai ir zināmi konkrēti augi, kuri uz āderēm aug labāk, un tādi - kuri uz tām nikst ārā?

☞ Pašu vāktas sēklas. Lai savā dārzā ievāktu kvalitatīvas dārzenus, vasaras puķu, ziemcietu sēklas un nākamajā gadā nebūtu vilšanās, ir vairāki likumi, kas jāievēro. Katrai augu grupai tie atšķiras.

☞ Garšaugu vākšana ziemai jāplāno ziedēšanas sākumā, iesaka farmaceite Vija Eniņa.

☞ Latvijas pilsētu skaistākās dobes.

☞ Ūdensrozes vannā? Tieši tā, lai audzētu ūdensrozes, nevajag ne diķi, ne upes līci, pietiek ar parastu vannu.

Ilustrētā Zinātne

☞ Kas sportistiem palīdz iegūt medaļas Olimpiskajās spēlēs? Pasaules labākajiem sportistiem priekšrocības cīņā ar sāncenšiem nodrošina ne tikai smagi treniņi, bet arī īpaši piemēroti ģēni.

☞ Zviedrijas jaunais sinhrotrons "redz", kā darbojas atomi. Zviedrijā darbu sācis jauns daļiņu paātrinātājs, kurā izmantos pasaules jaudīgāko rentgenstarojumu.

☞ Dzīvnieku pasaules nežēlīgie mednieki. Plēsīgie dzīvnieki mēdz izmantot nežēlīgus paņēmienus, lai nogalinātu savus upurus.

☞ Kā globālā sasilšana ietekmē laukus un mežus. Zemkopjiem jātiek galā gan ar pašu nozares radītajām siltumnīcefekta gāzu emisijām, gan globālās sasilšanas sekām.

☞ Uzzini, cik patiesības ir mītos par smadzenēm. Vai vīriešiem smadzenes tiešām ir lielākas nekā sievietēm? Vai smadzeņu šūnas zūd ik reizi, kad tu piedzeries?

☞ Izdzīvošanas ceļvedis atvaļinājumam. Mēs dodam padomus, ko darīt, ja tava automašīna iekritusi ūdenī, esi piedzīvojis karstumdūrienu vai pārgājienā palicis bez pārtikas.

☞ Atradumi šaurā Āfrikas alā var palīdzēt izprast mūsu evolūciju. Kādā grūti sasniedzamā alas kambarī Āfrikā atrasti 1550 kauli, kas pieder nezināmas sugas cilvēkiem.

Piedāvā darbu

Starptautisks uzņēmums "Merkurita LV" aicina darbā tirdzniecības konsultantus/-es.

Ja esi pozitīvs/-a, aktīvs/-a un Tev ir personīgais auto, sūti savu CV un motivācijas vēstuli uz info@merkurita.lv ar norādi "Konkurss" līdz 31.08.2016.

Labprāt savā komandā aicinām arī cilvēkus ar dzīves pieredzi. Izvēlētos kandidātus gaida profesionālas apmācības, labi organizēts darbs un augsts atalgojums. Uzziņas pa tālr. 67385955

SIA "AIBI" aicina darbā STRĀDNIEKUS gaļas ceihā. Dzīvesvieta. Tālr. 29478728.

SIA "Kalna Nami" sakarā ar ražošanas paplašināšanu piedāvā darbu gan Balvos, gan Skandināvijā. Vēlamas iemaņas darbā ar koku. Darbs Balvi/Kubuli: ● CELTNIĒKS, ● KOKAPSTRĀDES OPERATORS, ● ELEKTRIĒKS. Pieteikumu sūtīt: info@kalnanami.lv. Tālr. 26370942, 29477088, 26471908.

SIA "Auto Kruīzs" (bijušais gaļas kombināts), Balvi, Brīvības 7, aicina darbā AUTO ATSLĒDZNIEKU ar darba pieredzi. Labs atalgojums! Tālr. 26607307, 29112111.

Aizmirsi abonēt

Vaduguni

septembrim?

Abonēt var laikraksta redakcijā.

17. BALVU KAMERMŪZIKAS

kammermūzikas festivāls

Balvu muižas koncertzālē

"Latviešu smalkums un elegances"

27. augustā plkst. 16.00

Inga Šjubovska-Kanceviča, soprāns
Dīta Krenberga, flauta
Agnese Eglīņa, klavieres

Programmā:

Klods Debiši, Arturs Maskats,
Jānis Mediņš, Pēteris Plakdiis,
Fransiss Peļenks, Moriss Raveļs,
Kamils Sensāns, Bruno Skulte, Pēteris Vasks

Piazzolla. Galliano. Tango

27. augustā plkst. 19.00

Artūrs Novīks, akordeons
Sandis Šteinbergs, vijole
Raimonds Melderis, vijole
Arigo Štrāls, alts
Ainars Pauksēns, čells
Raivo Ozols, kontrabass

Programmā:

Risārs Galjāno,
Arturs Maskats,
Astors Pjacoļa,
Mārtiņš Vījums

Xylem Trio

28. augustā plkst. 17.00

Xylem Trio:
Raimonds Petrauskis, klavieres
Oskars Petrauskis, saksofons
Rihards Zaļupe, perkusijas

Programmā:

Saulaina un viegla
instrumentālā mūzika:
ocīgānādarbi, latviešu
komponistu opusī un
kompozīcijas ar Gruzijas
un Argentīnas noskaņām

"No Kuivīziem līdz Kasablankai"

28. augustā plkst. 20.00

Herta Hansena, klavieres
Rīgas Saksofonu kvartets:
Katrīna Kivleniece, soprānsaksofons
Artis Simānis, altsaksofons
Ainars Šablovskis, tenorsaksofons
Baiba Tilhena, baritonsaksofons

Programmā:

Filips Geiss,
Pedro Ituralde,
Džo Katlers,
Giljermo Lago,
Trigve Madsens,
Karltons
Meisijs,

